

NARODOWY INSTYTUT
POLSKIEGO DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO ZA GRANICĄ

POLONIKA

**SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI
W 2018 ROKU**

NARODOWY INSTYTUT
POLSKIEGO DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO ZA GRANICĄ

POLONIKA

SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI
W 2018 ROKU

NARODOWY INSTYTUT
POLSKIEGO DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO ZA GRANICĄ
POLONIKA

Autorzy:

Dorota Janiszewska-Jakubiak

Agnieszka Tymińska

Karol Guttmejer

Piotr Ługowski

Magdalena Gutowska

Marzena Janiszewska

© Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA, 2019

ISBN 978-83-66172-11-1

Redakcja i korekta: Renata Gajowiak

Zdjęcia: Instytut POLONIKA

Opracowanie graficzne i druk: www.ccp.com.pl

WYDAWCA:

Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA

ul. Madalińskiego 101

02-549 Warszawa

www.polonika.pl

Instytucja nadzorująca:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

SPIS TREŚCI

■ WSTĘP	5
■ PROGRAMY STRATEGICZNE	11
Badania polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą	11
Argentyna	13
Białoruś	14
Brazylia	14
Francja	14
Gruzja	16
Litwa	17
Niemcy	18
Polska	19
Rosja	19
Ukraina	20
USA	21
Wielka Brytania	22
Włochy	23
Ochrona polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą	25
Prace konserwatorskie	27
Białoruś	27
Finlandia	27
Francja	28
Gruzja	29
Litwa	30
Łotwa	30
Turcja	30
Ukraina	31

USA	39
Wielka Brytania	39
Włochy	39
Raporty, ekspertyzy, badania	40
Litwa	40
Francja	40
Szwecja	41
Ukraina	41
Wielka Brytania	43
Popularyzacja polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą	45
Projekty edukacyjne	47
Wydarzenia kulturalne	52
Konferencje, seminaria, szkolenia własne i współorganizowane	55
Współpraca z czasopismami	58
Wydawnictwa	60
■ PROMOCJA DZIAŁALNOŚCI INSTYTUTU	67
Projekty internetowe	69
Promocja wydarzeń	70
Projekty graficzne	71
Badania rynku	71
Wizyty studyjne	72

WSTĘP

Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA 18 grudnia 2017 r. został powołany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Piotra Glińskiego.

Misją Instytutu jest zachowanie dla przyszłych pokoleń materialnych śladów polskiego dziedzictwa kulturowego pozostającego poza granicami kraju, rozumianego jako dziedzictwo dawnych ziem wschodnich wielonarodowej i wielokulturowej Rzeczypospolitej oraz migracji, emigracji i wychodźstwa – stanowiącego integralną część światowego dziedzictwa kulturowego.

Ponadto naszymi działaniami chcemy wzmacniać świadomość znaczenia pozostającego poza krajem polskiego dziedzictwa kulturowego, rozumianego jako element kształtujący tożsamość narodową, budującego poczucie dumy i więzi z Ojczyzną wśród Polaków w kraju, jak i polskich społeczności poza jego granicami. Równie ważnym elementem naszej pracy jest kształtowanie pozytywnego wizerunku Polski i jej dziedzictwa kulturowego, zwłaszcza w krajach sąsiednich, sukcesorach Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

O tym, jak niezwykle potrzebne było powstanie tego typu instytucji kultury, świadczą wyniki badań przeprowadzonych na zlecenie Instytutu na samym początku jego działania celem określenia poziomu wiedzy społeczeństwa w obszarze dziedzictwa kulturowego za granicą. Chcieliśmy wiedzieć, czy te zagadnienia są istotne dla szerokiego grona odbiorców

niezajmujących się zawodowo takim tematem oraz w jaki sposób efektywnie komunikować się z otoczeniem, uwzględniając różne grupy wiekowe.

Badanie zostało zrealizowane z wykorzystaniem technik jakościowych (FGI) w grupach uczniów (13–18 lat) i nauczycieli oraz technik ilościowych (Omnibus) w grupie 1000 respondentów w wieku 15+. Najważniejsze wnioski z badań przedstawiają się następująco:

- młodzi ludzie na ogół mało interesują się historią i mają niewielką wiedzę na temat polskiego dziedzictwa kulturowego, nie rozpoznają miejsc ani obiektów będących przykładami polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą;
- zdecydowana większość respondentów (70%) potrafi jednak zdefiniować pojęcie „polskie dziedzictwo kulturowe za granicą”, a łączy je przede wszystkim z zabytkami rozumianymi jako budynki i w mniejszym stopniu jako dzieła sztuki, takie jak obrazy czy rzeźby;
- dbałość o dziedzictwo oznacza w 63% prowadzenie prac konserwatorskich, choć jako bardzo ważny aspekt badani wskazywali popularyzację miejsc czy obiektów, upublicznianie informacji o nich w Internecie i wydawanie publikacji im poświęconych;
- ponad 60% respondentów uważa, że odpowiedzialność za dbałość o polskie dziedzictwo kulturowe za granicą powinna spoczywać na instytucjach państwowych.

Pomimo nikłej wiedzy o polskim dziedzictwie kulturowym za granicą w momencie, w którym respondenci dowiadawali się o miejscach i obiektach z nim związanych i były one przez nich zidentyfikowane, pojawiało się uczucie dumy oraz zainteresowania tematem. Oznacza to, że tematyka ma duży potencjał, a zadaniem Instytutu POLONIKA jest jak najlepsze jego wykorzystanie.

Aby skutecznie zrealizować swoją misję i cele, odpowiadając jednocześnie na oczekiwania społeczne względem dbałości o polskie dziedzictwo kulturowe za granicą, Instytut POLONIKA zgrupował realizowane projekty w trzy główne dziedziny: badania i ochrona materialnego dziedzictwa kulturowego oraz jego popularyzacja. Należy jednak podkreślić, że działania podejmowane przez Instytut są zróżnicowane i zależą od obszaru geograficznego, na którym są realizowane, oraz lokalnych uwarunkowań historycznych, społecznych i politycznych. Zgodnie z przyjętą strategią Instytutu na lata 2018–2022 wydzielone zostały następujące obszary geograficzne, na terenie których Instytut POLONIKA realizuje, bądź będzie podejmował działania.

Ziemie wschodnie dawnej Rzeczypospolitej

Kluczowe znaczenie dla działań Instytutu ma obszar ziem wschodnich dawnej Rzeczypospolitej, znajdujący się aktualnie w granicach Białorusi, Litwy oraz Ukrainy, częściowo również Łotwy, Słowacji, Mołdawii i obwodu kaliningradzkiego Federacji Rosyjskiej. Koncentracja aktywności Instytutu na tym obszarze wynika z kilku przyczyn:

- nigdzie, poza obecnymi granicami naszego kraju, nie zachowało się tak wiele materialnych śladów kultury polskiej, jak na ziemiach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej. Obiekty te liczone są w tysiącach i są to zabytki związane nie tylko z aktywnością etnosu polskiego, lecz także innych narodów mieszkających na ziemiach I i II Rzeczypospolitej;
- zmiany polityczne i administracyjne granic funkcjonowania kultury polskiej, masowe fale kolejnych emigracji jej twórców i odbiorców, ekspatriacja polskiej ludności z obszaru dawnych ziem wschodnich Rzeczypospolitej oraz trwające dziesięciolecia działania władz komunistycznych spowodowały znaczące osłabienie relacji z dużą częścią dziedzictwa naszych przodków. Co istotniejsze, znajdujące się tam zabytki architektury sakralnej i świeckiej, cmentarze, zbiory muzealne, archiwalne i biblioteczne są najważniejszą częścią polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą.

W przypadku ziem wschodnich dawnej Rzeczypospolitej priorytetem jest ratowanie zabytków przed ich bezpowrotną utratą. Na plan pierwszy wysuwają się więc prace konserwatorskie i remontowe oraz dokumentacyjne.

Kraje emigracji politycznej i zarobkowej

Osobne miejsce wśród traktowanych priorytetowo obszarów działalności Instytutu zajmują kraje emigracji politycznej i zarobkowej Polaków w XIX i XX w., leżące w Europie Zachodniej oraz w obu Amerykach. Na tych terenach opieką państwa polskiego należy otoczyć szczególnie cenne zabytki sztuki i architektury wymagające objęcia pracami konserwatorskimi. W niektórych sytuacjach, kiedy niemożliwe jest zatrzymanie procesu destrukcji lub następuje zmiana dotychczasowego charakteru obiektu, jedyną, realną możliwością ratowania tego dziedzictwa dla przyszłych pokoleń jest przeprowadzenie kompleksowych prac inwentaryzacyjnych. Przykładem takiej sytuacji są kościoły polskie na terenie USA i Kanady, gdzie niemożliwe jest dalsze utrzymanie ich polskiego charakteru czy zatrzymanie procesów depopulacji w mniejszych miejscowościach.

Ponadto w krajach Europy Zachodniej i obu Ameryk niezwykle istotną sprawą jest kwestia zasobów instytucji emigracyjnych, a co za tym idzie, wypracowanie nowych form współpracy krajowych instytucji państwowych z instytucjami emigracyjnymi (w szczególności zrzeszonymi w Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek na Zachodzie).

Obszary migracji Polaków w granicach dawnych imperiów zaborczych

Pojawienie się na terenie Rosji, Austrii (Austro-Węgier) i Prus większych skupisk polskich miało w znacznym stopniu charakter migracji zarobkowych, przy czym mechanizmy tych migracji i warunki funkcjonowania na tych obszarach polskich środowisk znacznie różniły się od sytuacji w Europie Zachodniej czy w obu Amerykach. W przypadku polskiego dziedzictwa kulturowego na terenie dawnych imperiów rozbiorowych na pierwszym planie wybijają się dokumentowanie dorobku twórców, artystów i architektów polskich lub polskiego pochodzenia oraz upamiętnianie śladów społeczności polskich.

W wielu miejscowościach dawnego Imperium Rosyjskiego nie zachowały się żadne materialne ślady po zamieszkujących je niegdyś społecznościach polskich. Przedstawiciele rozsianych w całej Rosji społeczności polskich – lekarze, prawnicy, urzędnicy, architekci, artyści – stanowili bardzo ważną część lokalnych elit w II poł. XIX i na początku XX w. Wielu z nich zostało zapamiętanych jako zasłużeni działacze społeczni, np. burmistrzowie i modernizatorzy miast czy lekarze-społecznicy. Jako twórcy polskich szkół czy działacze towarzystw dobroczynności uchronili setki polskich dzieci przed wynarodowieniem. W tej sytuacji zadaniem Instytutu POLONIKA (w ścisłej współpracy z polskimi placówkami dyplomatycznymi i konsularnymi) jest przywrócenie pamięci o tych ludziach, a przede wszystkim ich upamiętnienie w przestrzeni publicznej. Uwaga ta dotyczy także obszarów dawnych Austro-Węgier oraz Niemiec. Ponadto na tych obszarach prowadzone będą także punktowe prace konserwatorskie przy wybranych, szczególnie cennych obiektach zabytkowych.

Osobnym zagadnieniem jest inicjowanie przez Instytut POLONIKA badań naukowych. Będą one dotyczyły dziedzictwa kulturowego znajdującego się na każdym z tych obszarów, w zależności od potrzeb i możliwości. Szczególny nacisk zostanie położony na prace inwentaryzacyjne, połączone często z systematycznymi kwerendami archiwalnymi, bibliotecznymi, ikonograficznymi itp. Natomiast projekty z zakresu popularyzacji będą obejmowały wszystkie wymienione powyżej obszary geograficzne, w zależności od potrzeb i możliwości. Działania popularyzatorskie prowadzone będą przede wszystkim na terenie Polski.

W związku z zagrożeniem bezpowrotnej utraty szeregu cennych zabytków (zwłaszcza z okresu I Rzeczypospolitej na jej dawnych ziemiach wschodnich), jak również ograniczeniami budżetowymi i organizacyjnymi, projekty realizowane przez Instytut POLONIKA w latach 2018–2022 będą co do zasady ograniczać się do obiektów sprzed 1945 r. Dotyczy to zarówno projektów konserwatorskich, jak i inwentaryzacyjnych, badawczych czy popularyzatorskich. W wyjątkowych sytuacjach, kiedy zaniechanie działań może doprowadzić do bezpowrotnej utraty lub przekształcenia cennych obiektów, Instytut dopuszcza przesunięcie tej granicy do 1989 r. W roku 2018 zrealizowano kilka projektów spoza cezury 1945, co wynikało z kontynuacji prac rozpoczętych wcześniej, których zaniechanie oznaczałoby zmarnowanie ogromu pracy wielu osób i publicznych środków przeznaczonych na ich realizację.

Pomimo bardzo krótkiego czasu funkcjonowania Instytutu (faktyczna realizacja zadań rozpoczęła się w drugiej połowie roku 2018) udało się zrealizować projekty we wszystkich określonych w strategii obszarach, czyli badaniach, ochronie i popularyzacji, z uwzględnieniem podziałów geograficznych i wynikających z nich rodzajów działań. W trakcie pierwszego roku pracy udało się także pozyskać wielu partnerów krajowych, m.in.: Narodowe Archiwum Cyfrowe, Muzeum Narodowe w Krakowie, Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata, Fundację Wydziału Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego „Varia” oraz zagranicznych, jak Agencja Ochrony Dziedzictwa Kulturowego Gruzji i Departament Dziedzictwa Kulturowego przy Ministerstwie Kultury Republiki Litewskiej. Nasze projekty zostały też przychylnie ocenione przez media, co znalazło odzwierciedlenie w licznych publikacjach, audycjach radiowych i telewizyjnych.

Dziękując wszystkim, którzy z nami współpracowali, i tym, dzięki którym mogliśmy realizować nasze projekty, przekazujemy publikację dokumentującą podjęte przez Instytut najważniejsze działania w roku 2018.

PROGRAMY STRATEGICZNE

**BADANIA
POLSKIEGO DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO ZA GRANICĄ**

BADANIA POLSKIEGO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO ZA GRANICĄ

Celem programu strategicznego „Badania polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą” jest inicjowanie i wspieranie projektów badawczych oraz dokumentacyjnych dotyczących zagadnień szczególnie istotnych, a dotychczas pomijanych, bądź w niewielkim zakresie opracowanych. Priorytetem jest zapewnienie finansowania kompleksowych projektów dokumentacyjnych należących do kategorii badań podstawowych. W ramach programu realizowane są działania w zakresie inwentaryzacji i sporządzania dokumentacji obiektów, prowadzenia prac studialnych, przygotowywania syntez, opracowań i monografii związanych z prowadzonymi projektami.

■ ARGENTYNA

BUENOS AIRES, Biblioteka Polska im. Ignacego Domeyki. Katalog zbioru fotografii i wystawa internetowa

W zbiorach biblioteki znajduje się obszerna dokumentacja polskiej społeczności w Argentynie: dokumenty życia społecznego, kulturalnego czy też religijnego oraz pamiątki rodzinne. Obszerny zbiór fotografii, obejmujący około 4000 odbitek, obrazuje ponad 120 lat historii Polonii w Argentynie. Wykonane w roku 2018 prace polegały na zdigitalizowaniu i opracowaniu katalogu 200 wybranych fotografii oraz przygotowaniu wystawy internetowej.
Wykonawca: Joanna Łuba

■ BIAŁORUŚ

PIŃSK. Katedra. Publikacja. Etap I

Dawny barokowy zespół klasztoru i kościoła bernardynów w Pińsku stanowi najbardziej reprezentacyjny zabytek miasta. Kościół pełni obecnie funkcję katedry katolickiej. Zachowało się w nim wiele pamiątek przeszłości życia religijnego Pińska i okolic, a obchody świąt kościelnych mają często tradycyjną, godną udokumentowania formę.

W ramach prac wykonano 300 autorskich zdjęć pokazujących przeszłość i teraźniejszość parafii skupionej wokół katedry. Będą one elementem albumowej publikacji poświęconej katedrze.

Wykonawca: prof. dr hab. Krzysztof Heyke

■ BRAZYLIA

KURYTYBA. Kolekcja biblioteki księży chrystusowców w Kurytybie. Raport i katalog zbiorów. Etap I

Towarzystwo Chrystusowe rozpoczęło swoją działalność wśród Polonii brazylijskiej w 1958 r. Różnorodny księgozbiór zawiera m.in. kolekcję czasopism polonijnych, będących często efemerycznymi tytułami, stanowiącymi obecnie najcenniejszy komponent biblioteki. Został opracowany obszerny raport pokazujący historię biblioteki i charakteryzujący jej zbiór, a także 1000 kart katalogowych i 500 fotografii wybranych tytułów.

Wykonawcy: dr Zdzisław Dobrowolski i dr Michał Zając

■ FRANCJA

Antoine de Paris – Antoni Cierplikowski z Sieradza (1884–1976), kreator fryzjerstwa. Publikacja. Etap I

Polski fryzjer z Paryża – Antoni Cierplikowski pochodzący z Sieradza (1884–1976) – jest postacią stosunkowo mało znaną w Polsce, mimo że w czasie swojej aktywności był kreatorem fryzjerstwa oraz niezwykle postacią życia artystycznego stolicy Francji. Przeprowadzona w Paryżu kwerenda pozwoliła

na zebranie nieznanych dotąd materiałów źródłowych i ikonograficznych, które posłużą do wydania książki poświęconej Antoniemu Cierplikowskiemu.

Wykonawca: dr Anna Łaniewska-Szablowska

PARYŻ. Nagrobek serca Jana Kazimierza w dawnym kościele benedyktynów Saint-Germain-des-Prés Publikacja. Etap I

W tym paryskim kościele zachowało się wysokiej jakości artystycznej dzieło rzeźbiarskie, swoisty pomnik króla Jana Kazimierza. Mimo zawirowań rewolucji francuskiej przetrwało ono w mało przekształconej postaci. Poszerzone badania źródłowe, ikonograficzne oraz historyczne rzucają nowe światło na to nieprzeciętne dzieło sztuki. W 2019 r. ukaże się publikacja prezentująca wyniki przeprowadzonych badań.

Wykonawca: dr Paweł Migasiewicz

NANCY. Nancy Stanisława Leszczyńskiego. Monografia historyczno-architektoniczna. Publikacja. Etap I

Król Stanisław Leszczyński, po udaniu się na emigrację, osiadł wraz ze swoim najbliższym otoczeniem w Nancy. Jego wieloletni pobyt tam zaowocował licznymi inwestycjami artystycznymi. Zagadnienie to nie doczekało się dotąd pogłębionych badań i analiz. Projekt przewidziany jest na 3 lata i zakłada pełną kwerendę archiwalną, prezentację działalności artystycznej króla i jego dworu oraz stworzenie katalogu dzieł sztuki z obszernym omówieniem. W 2018 r. dokonano wstępnego rozpoznania zasobów archiwalnych (zabytki i źródła archiwalne) w Lotaryngii.

Wykonawca: zespół pod kierownictwem dr. Pawła Migasiewicza

Twórczość kartograficzna Guillaume'a le Vasseur, sieur de Beauplana na wschodnich terenach Rzeczypospolitej. Publikacja. Etap I

Beauplan był francuskim inżynierem wojskowym i kartografem, jednym z pierwszych twórców szczegółowych map południowo-wschodnich ziem Rzeczypospolitej. Jego dzieło: *Déscription de l'Ukraine, qui sont plusieurs provinces du Royaume de Pologne* jest znane badaczom, nie doczekało się jednak do tej pory całościowego opracowania. W 2018 r. przeprowadzono kwerendę w Bibliothèque Nationale de France w Paryżu, archiwum Paruz Le Havre oraz Rouen, w wyniku której pozyskano skany oryginalnych dokumentów celem przygotowania kompleksowej publikacji prezentującej dorobek Beauplana.

Wykonawca: zespół pod kierunkiem dr. Wojciecha Walczaka

PARYŻ. Polskie groby na cmentarzu Père-Lachaise.

Publikacja. Etap I

Na tym znanym paryskim cmentarzu znajdują się groby wielu Polaków, w tym wielu postaci zasłużonych dla polskiej historii i kultury. Są tam także nagrobki zaprojektowane przez polskich twórców dla Francuzów. W ramach projektu została wykonana pierwsza kompleksowa inwentaryzacja tych grobów. Udokumentowano ponad 700 nagrobków oraz 380 płyt z kolumbarium wraz z obszernym omówieniem historii cmentarza oraz wartości artystycznych nagrobków.

Wykonawcy: prof. dr hab. Sławomir Górzyński i dr Andrzej Biernat

FRANCJA, KANADA, WIELKA BRYTANIA

Słownik polskich artystów plastyków działających poza granicami Polski. Publikacja. Etap I

Institut POLONIKA rozpoczął realizację wieloletniego projektu „Słownik polskich artystów plastyków działających poza granicami Polski”. Koncepcja słownika jest oparta na formule *Słownika artystów polskich i obcych w Polsce działających (zmarłych przed 1966 r.)*. Malarze, rzeźbiarze, graficy (IS PAN).

W 2018 r. zostało opracowanych 10 pierwszych biogramów polskich artystów plastyków pracujących we Francji w latach 1945–1989, 30 biogramów artystów działających w Kanadzie i 18 biogramów plastyków pracujących w Wielkiej Brytanii w XX w. Wykonawca: zespół pod kierunkiem prof. dr. hab. Jana Wiktorra Sienkiewicza

GRUZJA

TBILISI. Polscy architekci w Tbilisi. Publikacja. Etap I

Na przełomie XIX i XX w. w Gruzji przebywała liczna grupa Polaków, w tym architekci i artyści, którzy zostawili tam liczne ślady swej działalności. W czerwcu 2018 r. wykonano wstępną dokumentację fotograficzną i opisową obiektów architektury będących dziełem polskich architektów w Tbilisi, m.in. Narodowego

Teatru im. Szoty Rustawelego, gmachu sądu najwyższego, konserwatorium oraz dawnej kaukaskiej Stacji Jedwabniczej (obecnie Państwowe Muzeum Jedwabiu). Projekt będzie kontynuowany i docelowo zakończy się publikacjami dotyczącymi tego dziedzictwa.

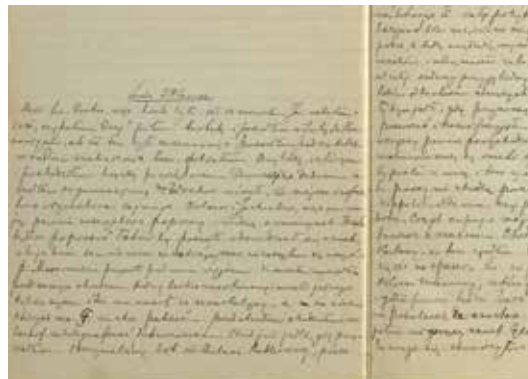
Wykonawcy: dr Marcin Zgliński, dr hab. Zbigniew Michalczyk i Piotr Jamski

■ LITWA

Młodzieńczy dziennik Bronisława Piłsudskiego. Publikacja. Etap I

W zbiorach Biblioteki Litewskiej Akademii Nauk im. Wróblewskich w Wilnie znajduje się rękopis młodzieńczego dziennika Bronisława Piłsudskiego z lat 1882–1885. Zapiski te stanowią nie tylko niezwykle interesujący przyczynek do dziejów rodziny Marszałka, lecz także pokazują życie codzienne szlacheckiego dworu na Litwie. Pierwszy etap projektu polegał na zeskanowaniu dziennika i przygotowaniu redakcji naukowej wraz z komentarzami.

Wykonawca: prof. dr hab. Jolanta Żyndul

Rezydencje i siedziby szlacheckie w Wielkim Księstwie Litewskim. Materiały do dziejów architektury. Cz. 1. Dawne województwo wileńskie. Publikacja. Etap I

Wieloletni projekt zakłada opracowanie korpusu wszystkich – istniejących i nieistniejących – siedzib szlacheckich w dawnym Wielkim Księstwie Litewskim. Zakres prac nie ma precedensu w polskiej nauce, ponieważ obejmuje pełne badania historyczne, rozpoznanie terenowe z dokumentacją pomiarową, opisową i fotograficzną. W pierwszym etapie projektu została wykonana kwerenda w archiwach Litwy i Białorusi oraz wstępne badania terenowe w tych krajach.

Wykonawca: Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata, projekt realizowany jest pod kierunkiem prof. dr. hab. Tadeusza Bernatowicza.

„Podymne” do dziejów rezydencji i siedzib szlacheckich. Katalog

Na podstawie „Rejestrów podymnych” z XVII i XVIII w. opracowano około 1000 kart katalogowych siedzib i rezydencji szlacheckich w Wielkim Księstwie Litewskim.

Wykonawca: zespół pod kierunkiem prof. dr. hab. Tadeusza Bernatowicza

WILNO. Polskie plakaty z czasów II Rzeczypospolitej. Katalog. Publikacja. Etap I

W zbiorach Litewskiego Centralnego Archiwum Państwowego i Litewskiego Muzeum Narodowego zachowało się wiele plakatów i druków ulotnych z czasów II Rzeczypospolitej. Niektóre z nich są unikatowe i nie były

wcześniej znane polskim badaczom. W ramach prac finansowanych przez Instytut POLONIKA opracowano raporty z notami katalogowymi i wykonano 400 fotografii plakatów, afiszy oraz druków ulotnych odnoszących się do dawnych ziem wschodnich Rzeczypospolitej. Najciekawsze obiekty będą przedstawione w publikacji.

Wykonawcy: Małgorzata Myślicka i Michał Witkowski

■ NIEMCY

AUGSBURG. Prace rytowników i wydawców augsburskich dla polskiej klienteli w XVII-XVIII wieku. Publikacja.

Etap I

Augsburg był w epoce baroku czołowym ośrodkiem twórczości graficznej w Europie Środkowej. Przeprowadzona w Kunstsammlungen und Museen, Staats- und Stadtbibliothek w Augsburgu oraz w Zentralinstitut für Kunstgeschichte w Monachium kwerenda pozwoliła na identyfikację kilkudziesięciu dzieł graficznych zamawianych przez polskich odbiorców. Wykonane w 2018 r. badania są pierwszym etapem projektu, który zakończy się w 2020 r. publikacją książkową.

Wykonawca: dr hab. Zbigniew Michalczyk

SAKSONIA. Polskie dziedzictwo w Saksonii. Katalog

Panowanie na polskim tronie dwóch królów z rodu Wettynów zaowocowało kontaktami politycznymi i kulturowymi z Saksonią, trwającymi do XX w. Ważnym elementem funkcjonowania dworu królewskiego było stworzenie poczty polsko-saskiej łączącej Warszawę z Dreznem. W ramach projektu wykonano dokumentację 17 piaskowcowych słupów drogowych tej poczty określających odległości do wybranych miast na szlaku oraz kilkudziesięciu nagrobków Polaków pochowanych na drezdeńskim Alte Fridhof i kilku pomników związanych z Polską lub będących dziełem polskich artystów.

Wykonawca: Marcin Goch

■ POLSKA

Dzieje kolei na terenach wschodnich II Rzeczypospolitej.

Publikacja. Etap I

Wieloletni projekt zakłada opracowanie syntezy dziedzictwa kolejowego na wschodnim obszarze II Rzeczypospolitej, wchodzącym obecnie w skład Litwy, Białorusi i Ukrainy. Jest to pierwsze tak szeroko zakrojone opracowanie dotyczące tego rodzaju dziedzictwa wykraczające poza „sztukę wysoką”. W 2018 r. wykonano pierwszy etap badań obejmujący opracowanie studialne materiałów źródłowych i drukowanych, kartografię oraz przygotowanie wstępnego katalogu obiektów.

Wykonawca: zespół pod kierunkiem dr. hab. Zbigniewa Tucholskiego

■ ROSJA

SYBERIA. Polskie ślady na Syberii. Publikacja. Etap I

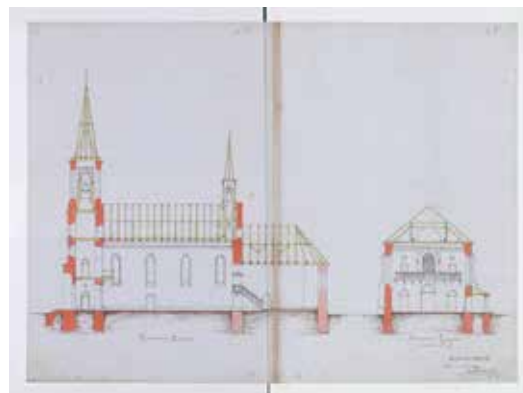
Na olbrzymich obszarach Syberii zachowały się nieliczne ślady obecności Polaków. W tamtejszych osadach, będących miejscem zsyłek, zwłaszcza tych z lat 30. i 40. XX w., znajdują się jeszcze pojedyncze pamiątki bytności Polaków. Pierwszy etap przygotowania publikacji to wykonanie 300 autorskich zdjęć, które prezentują miejsca i historię obecności Polaków w miejscowościach: Magadan, Sejmczan, Omsukczan, Pałatka, Ust-Om Czug, Jagodnoje, Butyiczag, Dnieprowskij, Staryj Kanion, Dżełgata i Żeta.

Wykonawca: prof. dr hab. Krzysztof Heyke

ST. PETERSBURG. Projekty architektoniczne kościołów z ziem polskich z końca XIX i początku XX w. Publikacja. Etap I

W Państwowym Archiwum Historycznym w St. Petersburgu znajdują się duże zbiory poloników, w tym liczne rysunki projektowe obiektów sakralnych i świeckich z terenów I Rzeczypospolitej. W ramach projektu dokonano wyboru i zamówienia skanów projektów architektonicznych kościołów z ziem polskich z końca XIX i początku XX w.

Wykonawca: zespół pod kierunkiem dr. Wojciecha Walczaka

■ UKRAINA

Listy szlachty polskiej do paszy chocimskiego Kołczaka Paszy. Publikacja. Etap I

W archiwach ukraińskich w Kijowie i Czernichowie znajduje się kilkaset listów pisanych przez polską szlachtę do paszy chocimskiego Kołczaka Paszy. Ich autorzy szukali możliwości współpracy z Turcją wobec narastającej penetracji politycznej i wojskowej Rosji na ówczesnych terenach Rzeczypospolitej. Rzeczone listy są ważnym źródłem dotyczącym historii politycznej i obyczajowości. Przygotowano krytyczne omówienie dokumentów, które stanowić będzie pierwszą część książki prezentującej zebrane listy.

Wykonawca: dr Mariusz Kaczka

Katalog księgozbioru Biblioteki Liceum Krzemienieckiego. Etap I

Biblioteka reaktywowanego w 1922 r. Liceum Krzemienieckiego (założonego w 1805 r. przez Tadeusza Czackiego i zamkniętego w 1831 r. po upadku powstania listopadowego) uległa rozproszeniu po 1939 r. Znaczną część zbiorów przeniesiono m.in. w 1969 r. do Uniwersytetu im. Hnatiuka w Tarnopolu. Na zlecenie Instytutu POLONIKA opracowano pierwszą część katalogu bibliograficznego książek ze zbioru tego uniwersytetu, wydanych w języku polskim, w układzie chronologicznym – od XVII do XX w., tematycznym oraz alfabetycznym. Po zakończeniu projektu w 2019 r. katalog zostanie opublikowany w Internecie.

Wykonawca: dr Krzysztof Czajkowski

Inwentaryzacja cmentarzy w dawnym powiecie tarnopolskim. Katalog internetowy

Inwentaryzacja cmentarzy z polskimi nagrobkami na terenie Ukrainy to wieloletni projekt, który do roku 2017 był finansowany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Projekt realizują historycy sztuki z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, którzy wraz ze studentami wykonują prace dokumentacyjne na terenie zachodniego Podola. Projekt ma więc podwójnie pozytywny efekt – materialną dokumentację polskiego dziedzictwa za granicą oraz edukację studentów. Rezultatem prac prowadzonych w 2018 r. jest opracowanie raportu o wybranych 37 cmentarzach oraz 400 kart katalogowych nagrobków. Materiały są dostępne online na <http://cmentarze-tarnopolskie.uksw.edu.pl>.

Wykonawcy: dr hab. Anna S. Czyż, prof. UKSW i dr Bartłomiej Gutowski

Inwentaryzacja cmentarzy w rejonie jaworowskim. Publikacja. Etap I

Dokumentacja cmentarzy leżących tuż za obecną granicą polsko-ukraińską prowadzona jest od kilku lat w ramach wieloletniego projektu dokumentacji polskich cmentarzy na terenie Ukrainy, finansowanego w poprzednich latach przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W wyniku prac dokumentacyjnych w 2018 r. powstał raport na temat wybranych 7 cmentarzy oraz opracowano 300 kart katalogowych nagrobków. Docelowo zaplanowana jest publikacja zawierająca katalog wybranych nagrobków.

Wykonawca: dr Urszula Olbromska

USA

ORCHARD LAKE, stan Michigan. Katalog kolekcji Polskiej Misji – zbiory Polonijnych Zakładów Naukowych Seminarium Polskiego

Bogatą kolekcję Polskiej Misji (powstałej w 2008 r.) tworzą zbiory Seminarium Polskiego w Orchard Lake, gromadzone przez prawie 130 lat, przede wszystkim dzięki darowiznom Polaków w XIX i XX w. Tylko niewielka jej część – głównie zbiór malarstwa i grafiki – jest zinwentaryzowana. Prace finansowane przez Instytut POLONIKA polegały na skatalogowaniu części zbioru nieobjętego do tej pory żadnym rozpoznaniem. W efekcie został przygotowany zbiór 1946 cyfrowych fotografii oraz szczegółowa lista 582 różnorodnych obiektów – od dokumentów papierowych, poprzez odznaczenia, aż do historycznego uzbrojenia.

Wykonawcy: Iwona Kiełek i Łukasz Kędziora

ORCHARD LAKE, stan Michigan. Raport dotyczący polskich grobów na Holy Sepulchre Cemetery

W 1910 r. z Detroit do Orchard Lake zostało przeniesione Polskie Seminarium św. św. Cyryla i Metodego, które istnieje tam do dziś. Jego profesorowie i kapłani są pochowani na nieodległym Holy Sepulchre Cemetery. Obok ich kwater znajduje się 60 grobów byłych żołnierzy Błękitnej Armii Hallera zmarłych w późniejszych latach. Wynikiem rozpoznania – pierwszego takiego na terenie USA – jest opracowanie zawierające historię,

opis cmentarza oraz dokumentację fotograficzną nagrobków, a także raport na temat wielonarodowego charakteru cmentarzy w USA.

Wykonawca: dr Bartłomiej Gutowski

Polskie parafie i cmentarze w USA. Wystawa. Etap I

W dużych miastach północnej części USA od końca XIX w. tworzyły się skupiska Polonii, która wznosiła monumentalne, reprezentacyjne kościoły. Celem projektu jest przybliżenie Polakom w kraju historii polskich parafii i cmentarzy w wybranych miastach Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej (m.in. Chicago, Detroit, Cleveland, Pittsburg, Syracuse i Buffalo) poprzez przygotowanie wystawy, której prezentacja zaplanowana jest na 2019 r.

Autor fotografii: Norbert Piwowarczyk

■ WIELKA BRYTANIA

LONDYN. Rozpoznanie oraz ocena zbioru dzieł polskich w kolekcji Matthew Batesona w Londynie.

Raport

Angielski kolekcjoner M. Bateson zbierał przez wiele lat dzieła polskich artystów działających w Wielkiej Brytanii po 1945 r. Ze względu na zagrożenie rozproszenia kolekcji dokonano jej oceny i wytypowano około 160 dzieł do katalogowego opracowania. Katalog będzie wykonany w 2019 r.

Wykonawca: prof. dr hab. Jan Wiktor Sienkiewicz

■ WŁOCHY

Architekci i muratorzy z Piuro i ich rola w rozwoju architektury na ziemiach Rzeczypospolitej w XVI i XVII wieku. Publikacja. Etap I

Z północnej Lombardii wywodziło się wielu znakomitych artystów renesansu i baroku. Niektórzy, głównie budowniczy i architekci, byli często zatrudniani także na terenach Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Instytut POLONIKA sfinansował przeprowadzenie kwerendy i zebranie materiałów w Archiwum Państwowym w Sondrio. W wyniku tych prac zidentyfikowano dokumenty dotyczące artystów pracujących dla polskich rodów na dawnych ziemiach wschodnich Rzeczypospolitej. Efektem podjętych badań będzie wspólna, polsko-włoska publikacja zaplanowana na jesień 2019 r.

Wykonawca: Stanisław Kłosowski

PROGRAMY STRATEGICZNE

**OCHRONA
POLSKIEGO DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO ZA GRANICĄ**

**PRACE KONSERWATORSKIE
RAPORTY, EKSPERTYZY, BADANIA**

OCHRONA POLSKIEGO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO ZA GRANICĄ

Program strategiczny „Ochrona polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą” ma na celu zachowanie pozostających poza granicami kraju szczególnie cennych obiektów polskiego dziedzictwa kulturowego – zabytków nieruchomych (architektura, cmentarze, miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne) oraz zabytków ruchomych (malarstwo, rzeźby, rzemiosło artystyczne i użytkowe, pamiątki historyczne, nagrobki). Zrealizowane projekty obejmowały szerokie spektrum problematyki konserwatorskiej i badawczej.

PRACE KONSERWATORSKIE

■ BIAŁORUŚ

OSZMIANA (obw. grodzieński). Kaplica cmentarna. Remont dachu

Kaplica na starym cmentarzu katolickim została wzniesiona w końcu XIX w. z drewna pozostałego po starym kościele dominikańskim. Po rewitalizacji sprzed kilkunastu lat pełni obecnie funkcje sakralne dla katolickich parafian Oszmiany. Instytut POLONIKA sfinansował położenie nowego gontu na kaplicy.

Realizator: Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała Archanioła w Oszmianie

■ FINLANDIA

HELSINKI. Cmentarz Hietaniemi i park Vänämöinen.

Prace renowacyjno-konserwatorskie nagrobków

Z funduszy Instytutu zrealizowano prace renowacyjno-konserwatorskie siedmiu nagrobków Polaków pochowanych na cmentarzu Hietaniemi. Ponadto odrestaurowany został pomnik czterech Polaków, zamordowanych w trakcie walk pomiędzy oddziałami Białych i Czerwonych w Helsinkach w kwietniu 1918 r., znajdujący się w parku Vänämöinen. Prace polegały na oczyszczeniu obiektów, wypoziomowaniu, uczytelnieniu złożonych napisów.

Realizator: Zjednoczenie Polskie w Helsinkach

FRANCJA

CENDRAS (region: Oksytania, departament: Gard).

Kościół parafialny Notre-Dame. Konserwacja obrazów

Prace konserwatorskie przy czterech obrazach: autorstwa Lilli Ciechanowskiej z 1930 r. przedstawiających: św. Kazimierza i św. Stanisława Kostkę Potockiego oraz dwóch obrazach pędzla anonimowego malarza-amatora z przedstawieniami Matki Bożej Częstochowskiej oraz godła Polski. Realizator: Stowarzyszenie Absolwentów Akademii Dziedzictwa

MONTMORENCY (region: Île-de-France, departament: Dolina Oise). Cmentarz Les Champeaux. Konserwacja nagrobków

Cmentarz Les Champeaux zwany jest Panteonem Polskiej Emigracji. Instytut POLONIKA sfinansował prace konserwatorskie dwóch nagrobków: etnografa Bronisława Piłsudskiego oraz Heleny i Alfreda Paderewskich. Zostały oczyszczone, uzupełniono ubytki i zabezpieczono pomniki przed degradacją przez czynniki atmosferyczne. Na nagrobku Bronisława Piłsudskiego uczytelniono liternictwo, pozostawiając oryginalną pisownię.

Realizator: Towarzystwo Opieki nad Polskimi Zabytkami i Grobami Historycznymi we Francji

PARYŻ (region: Île-de-France). Cmentarz Père-Lachaise. Profilaktyka konserwatorska odrestaurowanych w ostatnich latach nagrobków

Przeprowadzono zabiegi profilaktyki konserwatorskiej dziesięciu nagrobków z wapienia i marmuru: usunięto roślinność w najbliższym otoczeniu, oczyszczono z luźnych i zbitych nawarstwień, które niszcząco działały na kamień. Przeprowadzono kontrolę izolacji i stabilności konstrukcji oraz zabezpieczono przed czynnikami atmosferycznymi, wykonując zabiegi dezynfekcji i hydrofobizacji.

Realizator: Towarzystwo Opieki nad Polskimi Zabytkami i Grobami Historycznymi we Francji

■ GRUZJA

TBILISI. Narodowa Parlamentarna Biblioteka Gruzji. Konservacja fresków Henryka Hryniewskiego

Gmach Biblioteki Narodowej Parlamentu Gruzji w Tbilisi powstał (1913–1916) według projektu Anatola Kalgina i Henryka Hryniewskiego z przeznaczeniem na budynek Banku Szlacheckiego. Bogaty wystrój wnętrza obejmuje m.in. nawiązujące do plastyki gruzińskiej ornamentalne malarstwo ścienne projektu Hryniewskiego i polichromowany strop kasetonowy. W 2018 r. z funduszy Instytutu POLONIKA wykonano prace konserwatorskie polichromii sali przeznaczonej na polską bibliotekę. Polegały one na oczyszczeniu i konsolidacji warstwy malarskiej, uzupełnieniu ubytków tynku oraz retuszu lub rekonstrukcji ornamentu. Realizator: Fundacja Ochrony Wspólnego Dziedzictwa Kulturowego TERPA

KUTAISI. Cmentarz Saphiczka. Konservacja nagrobka Edwarda Rodziewicza

Edward Rodziewicz był wybitnym polskim lekarzem, ordynatorem miejscowego szpitala wojewódzkiego. Z funduszy Instytutu przeprowadzono pełną konserwację techniczną jego nagrobka: stalowego krzyża oraz elementów z piaskowca, uporządkowano pole grobowe i bezpośrednie otoczenie. Uzupełniono ubytki powierzchniowe kamienia oraz duży ubytek w dolnej partii trzonu pomnika, uczytelniono i wyeksponowano obie tablice epitafijne. Realizator: Fundacja Ochrony Wspólnego Dziedzictwa Kulturowego TERPA

■ LITWA

MAŁE SOLECZNIKI (rejon solecznicki). Konserwacja organów

Organy z 1908 r. są dziełem organmistrza Piotra Wojciechowicza. Instytut POLONIKA sfinansował prace konserwatorskie obejmujące oczyszczenie i konserwację szafy organowej, chromowanie piszczałek prospektu. Stół gry został zdemontowany, następnie naprawiony lub uzupełniony i zaimpregnowany. Kompleksowe zabiegi zostały wykonane przy wiatrownicy i kanałach.

Realizator: Bernard Termen, pod nadzorem dr. hab. Wiktora Łyjaka

■ ŁOTWA

KRASŁAW (gmina Krasław). Kościół pw. św. Ludwika. Konserwacja ołtarza bocznego

Jest to XIX-wieczny ołtarz boczny, murowany, polichromowany farbami temperowymi z detalami zdobniczymi wykonanymi z ceramiki, z obrazem Matki Bożej Częstochowskiej pędzla Józefa Peszki (1767–1831). Konserwacja polegała na usunięciu wtórnych przemalowań oraz uzupełnieniu ubytków malarskich i złocień.

Realizator: Stowarzyszenie Oświaty i Kultury Polskiej

■ TURCJA

POLONEZKÖY (d. Adampol, prowincja Stambuł). Dom Pamięci Zofii Ryży. Prace budowlane i rewaloryzacyjne

Ważnym obiektem tej miejscowości o polskich korzeniach jest Dom Pamięci Zofii Ryży (tzw. Dom Cioci Zosi), który obecnie pełni funkcję muzeum upamiętniającego historię założenia miejscowości i dzieje jej polskich mieszkańców. Wybudowany został w latach 1881–1883 przez Wincentego Ryżego. Instytut POLONIKA współfinansował prace budowlane i rewaloryzacyjne budynku: dezynsekcję więźby dachowej, remont i malowanie elewacji i ścian oraz rekonstrukcję ogrodzenia.

Realizator: Fundacja Ochrony Wspólnego Dziedzictwa Kulturowego TERPA

STAMBUŁ (prowincja Stambuł). Muzeum Adama Mickiewicza. Konserwacja tablic na fasadzie oraz symbolicznego grobu A. Mickiewicza

Przeprowadzono konserwację symbolicznego grobu Adama Mickiewicza znajdującego się w piwnicy budynku pełniącego obecnie funkcję muzeum. Płyta z pierwotnego, stambulskiego nagrobka została sklejoną i uzupełnioną, wzmocnioną też matą z włókna szklanego. Oczyszczone zostały także fugi na kamiennej okładzinie ścian krypty. Trzy upamiętniające poetę płyty, które znajdują się na fasadzie kamienicy, zostały oczyszczone i uczytelniono napisy.

Realizator: Bartosz Markowski, Anna Sztymelska-Karczewska

UKRAINA

LWÓW (obw. lwowski). Kościół pw. św. św. Piotra i Pawła. Prace zabezpieczające freski sklepienia nawy głównej

Kościół pojezuicki we Lwowie jest wybitnym przykładem wczesnego baroku w architekturze. Sklepienie nawy głównej kościoła pokryte jest freskami autorstwa Frantza i Sebastiana Ecksteinów z lat 1740–1743. Ze środków Instytutu POLONIKA przeprowadzono prace zabezpieczające polichromii jednego z przęseł nawy, czyli podklejenie odpadających tynków sklepienia, odgrzybienie, strukturalne wzmocnienie, odsolenie i usunięcie wtórnych przemalowań w obrębie malowidła „Św. Piotr nauczający w świątyni jerozolimskiej”.

Realizator: Artem Renovo Paweł Boliński

LWÓW (obw. lwowski). Katedra ormiańska. Konserwacja polichromii ściennych w prezbiterium

W katedrze ormiańskiej w prezbiterium przeprowadzono, współfinansowane przez Instytut POLONIKA, prace konserwatorskie ściennego malowidła figuralnego Jana Henryka Rosena z lat 1925–1929 „Ustanowienie Najświętszego Sakramentu” („Ostatnia Wieczerza”). Prace polegały na oczyszczeniu, podklejeniu i uzupełnieniu odspojeń oraz konserwacji estetycznej malowidła: retuszach ubytków i uzupełnieniu złocień.

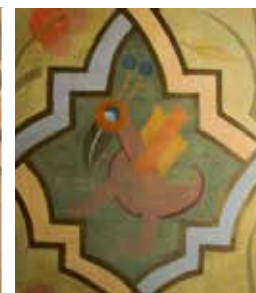
Realizator: Stowarzyszenie Absolwentów Akademii Dziedzictwa

LWÓW (obw. lwowski). Szkoła św. Marii Magdaleny. Konservacja polichromii ściennych

W korytarzu szkoły św. Marii Magdaleny znajdują się malowidła w stylistyce art déco wykonane w latach 30. XX w. prawdopodobnie przez uczniów lub absolwentów szkoły. Polichromie wykonane zostały w technice tempery. Prace polegały m.in. na utrwaleniu malowideł, wykonaniu iniekcji podtynkowej odspojonych fragmentów zapraw i uzupełnieniu ubytków warstwy malarskiej oraz partii pozłotniczych.

Realizator: Artem Renovo Paweł Boliński

LWÓW (obw. lwowski). Cmentarz Łyczakowski. Konservacja czterech nagrobków

Na cmentarzu Łyczakowskim Instytut POLONIKA sfinansował konserwację 4 nagrobków wybitnych postaci lwowskiego życia publicznego: Piotra Chmielowskiego – historyka literatury, encyklopedysty (autor rzeźby: Stanisław Ostrowski), Józefa Torosiewicza – doktora medycyny, filantropa, fundatora i założyciela Bursy Ormiańskiej dla chłopców (autor rzeźby: Edmund Jaskólski), prawnika Stanisława Zborowskiego (autorzy rzeźby: Julian Markowski i Antoni Kurzawa) oraz Marceliego Ciemirskiego – botanika, sekretarza konwentu ss. benedyktynek (autor rzeźby: Julian Markowski). Prace polegały na oczyszczeniu i dezynfekcji nagrobków, wzmocnieniu strukturalnym, uzupełnieniu ubytków i zabezpieczeniu.

Realizator: Fundacja Dziedzictwa Kulturowego

LWÓW (obw. lwowski). Kapliczka Sykstów przy kościele pw. św. Marii Magdaleny. Konservacja kolumny oraz dachu kamiennego z wykonaniem rekonstrukcji rzeźbiarskich. Etap I

Pochodząca prawdopodobnie z 1597 r. kapliczka jest jednym z najstarszych i najcenniejszych obiektów miasta. Najstarsze fotografie obrazują jej formę z okresu po przebudowie z 1872 r., wykonaną prawdopodobnie w warsztacie lwowskiego rzeźbiarza

Pawła Eutele. Trzon kapliczki, pokryty inskrypcją w języku łacińskim, został w okresie powojennym zatarty cementowym tynkiem, a poszczególne fragmenty jej zwieńczenia zostały rozproszone lub uległy zniszczeniu. Prace rozpoczęte w 2018 r. mają na celu odtworzenie formy kapliczki z okresu po 1872 r. w maksymalnym stopniu z elementów oryginalnych, z niezbędnymi rekonstrukcjami na podstawie zachowanych rysunków i fotografii. Realizator: Fundacja Dziedzictwa Kulturowego

LWÓW (obw. lwowski). Bazylika archikatedralna Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. Konserwacja tzw. małych organów w prezbiterium oraz szafy i prospektu organowego

Zabiegom konserwatorskim poddane zostały organy piszczałkowe, zbudowane ok. 1839 r., a przebudowane przez Jana Śliwińskiego w 1896 r. Organy są jednomanułowymi pozytywem z trakturą mechaniczną. Przeprowadzono gruntowną konserwację piszczałek, miechów oraz wszystkich mechanizmów i wyposażenia.

Równocześnie z pracami przy instrumencie przeprowadzono konserwację neogotyckiej szafy organowej oraz balkonu małego chóru z 1896 r. Elementy składowe oczyszczono. Ubytki uzupełniono flekami, a w przypadku brakujących elementów architektonicznych wykonano ich rekonstrukcje.

Realizatorzy: Bernard Termen (organy) pod nadzorem dr. hab. Wiktora Łyjaka; CROATON (szafa i prospekt organowy na balkonie chóru)

LWÓW (obw. lwowski). Bazylika archikatedralna Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. Budowa platformy pod rusztowanie

Institut sfinansował budowę platformy – konstrukcji nośnej pod rusztowanie na potrzeby konserwacji witraża nad kruchtą.

Realizator: Andrzej Kazberuk

LWÓW (obw. lwowski). Greckokatolicka cerkiew Najświętszej Eucharystii (dawny kościół dominikanów pw. Bożego Ciała). Prace renowacyjno-kamieniarskie schodów przed głównym wejściem

Schody wykonane z czerwonego piaskowca z okolic Trembowli na skutek wieloletniego użytkowania były silnie uszkodzone

i zagrażały bezpieczeństwu wiernych. Prace polegały na rekonstrukcji i uzupełnieniu brakujących fragmentów stopni, oczyszczeniu i zabezpieczeniu obiektu.

Realizator: EKAM Elewacje Michał Ziółowicz

LWÓW (obw. lwowski). Kamienica przy ul. Stečki 9.

Tablica pamiątkowa prof. Mieczysława Gębarowicza

Na wniosek Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu Instytut POLONIKA sfinansował tablicę upamiętniającą prof. dr. hab. Mieczysława Gębarowicza, uczonego, historyka sztuki, ostatniego lwowskiego dyrektora Ossolineum. Tablica została umieszczona na kamienicy, w której Gębarowicz mieszkał ponad 50 lat.

Realizator: Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu

OŁYKA (obw. wołyński). Kolegiata pw. Św. Trójcy.

Renowacja fasady

Kolegiata w Olyce, wzniesiona w latach 1635–1640 z fundacji Albrychta Stanisława Radziwiłła, jest jednym z wybitnych zabytków sztuki sakralnej okresu wczesnego baroku na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

Dwuletni projekt renowacji fasady kościoła, poza pracami budowlanymi, obejmuje również konserwację rzeźb, płaskorzeźb, marmurowego portalu i tablic inskrypcyjnych, drewnianych tarcz zegarowych oraz kamiennego detalu architektonicznego.

Realizator: Fundacja Dziedzictwa Kulturowego

DUBNO (obwód rówieński). Kościół parafialny pw. św. Jana Nepomucena. Remont elewacji bocznej

Kościół w Dubnie został zbudowany w latach 1817–1832 w stylu klasycystycznym. Instytut sfinansował remont elewacji bocznej (zachodniej), kończąc w ten sposób trwającą od 2015 r. renowację elewacji kościoła. Prace polegały na usunięciu uszkodzonych tynków, osuszeniu i odgrzybieniu murów oraz odtworzeniu tynków i uszkodzonych detali architektonicznych.

Realizator: Fundacja Niepodległości

BRZOZDOWCE (obw. lwowski). Kościół parafialny pw. Podwyższenia Krzyża. Konserwacja iluzjonistycznego malowidła ołtarza św. Franciszka

Dziewiętnastowieczne iluzjonistyczne malowidło w technice temperry zachowane było jedynie częściowo, ze względu na zawilgocenia i zasolenia ścian kościoła funkcjonującego w okresie powojennym jako magazyn nawozów sztucznych. Prace konserwatorskie polegały na zabezpieczeniu i wzmocnieniu zachowanych fragmentów malowidła oraz częściowym przeprowadzeniu retuszy odtwarzających pierwotną kompozycję ołtarza. Realizator: Stowarzyszenie Oświaty i Kultury Polskiej

BRZOZDOWCE (obw. lwowski). Kościół parafialny pw. Podwyższenia Krzyża. Konserwacja ratunkowa figury św. Piotra

Drewniana, XVIII-wieczna figura św. Piotra, pochodząca z niezachowanej ambony łodziowej, reprezentuje warsztat lwowskiej rzeźby rokokowej. Prace konserwatorskie figury, znajdującej się w stanie krytycznym, polegały na zabezpieczeniu jej preparatami biobójczymi, impregnacji i uzupełnienia żywicą ubytków.

Realizator: Tomasz Dziurawiec

JAWORÓW (obw. lwowski). Cmentarz parafialny w Jaworowie. Konserwacja nagrobków

Na cmentarzu w Jaworowie realizowano prace konserwatorskie dwóch nagrobków wykonanych z wapienia. Są to: nagrobek rodziny Kiślewiczków oraz nagrobek ze zniszczonym nazwiskiem zmarłego, zwieńczony postacią Madonny z Dzieciątkiem. Prace polegały na oczyszczeniu i dezynfekcji nagrobków, wzmocnieniu strukturalnym, uzupełnieniu ubytków i zabezpieczeniu.

Realizator: Pracownia konserwacji zabytków REWARS

KRZEMIENIEC (obw. tarnopolski). Cmentarz bazyliński.

Konserwacja 4 nagrobków

Instytut POLONIKA sfinansował konserwację 4 nagrobków na cmentarzu w Krzemieńcu, na którym pochowani są profesorowie Gimnazjum Wołyńskiego, późniejszego Liceum Krzemienieckiego. Wykonano konserwację nagrobków: Willibalda Bessera, Michała Ściborskiego, Antoniego Strzeleckiego i Andrzeja Lewickiego. Prace polegały na oczyszczeniu i dezynfekcji nagrobków, wzmocnieniu lub rekonstrukcji podmurówek, wzmocnieniu strukturalnym, uzupełnieniu ubytków i zabezpieczeniu.

Realizator: Fundacja Dziedzictwa Kulturowego

KRZEMIENIEC (obw. tarnopolski). Cmentarz bazylikański. Porządkowanie cmentarza

Instytut sfinansował organizację oraz realizację prac porządkowych na cmentarzu, czyli oczyszczenie terenu cmentarza ze śmieci i młodych krzewów i drzewek zagrażających nagrobkom. Prace wykonane zostały przez wolontariuszy, m.in. grupę uczniów wraz z nauczycielem z XXVII Liceum Ogólnokształcącego im. Tadeusza Czackiego w Warszawie.

Realizator: Towarzystwo Tradycji Akademickiej

NIEMIRÓW (obw. lwowski). Kolumna z Chrystusem Frasobliwym.

Konserwacja kolumny i figury

Pracom konserwatorskim poddana została kolumna, dekorowana spiralnie ułożonym ornamentem roślinnym, zwieńczona figurą Chrystusa Frasobliwego, postawiona prawdopodobnie na mogile chorążego powstańczego o imieniu Marek, poległego w 1863 r. Prace polegały na oczyszczeniu kolumny, wzmocnieniu jej fundamentowania, sklejeniu spękań i rozwarstwień, wzmocnieniu i rekonstrukcji ubytków.

Realizator: Pracownia konserwacji zabytków REWARS

NIEMIRÓW (obw. lwowski). Centrum dawnego uzdrowiska.

Rekonstrukcja pomnika Jana III Sobieskiego

Pomnik Jana III Sobieskiego na terenie zakładu przyrodoleczniczego w Niemirowie odsłonięty został w 1933 r. na pamiątkę bitwy pod Niemirówem w 1672 r. Pomnik został niemal całkowicie zniszczony po II wojnie światowej. Instytut sfinansował rekonstrukcję rzeźby.

Realizator: Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych Gminy Lubaczów

RUDKI (obw. lwowski). Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. Konserwacja ołtarza głównego

Ołtarz główny pochodzący z I połowy XIX w. podlegał pracom konserwatorskim realizowanym od 2017 r. Ostatni, III etap, finansowany z funduszy Instytutu, polegał na oczyszczeniu ołtarza, uzupełnieniu złocień oraz konserwacji i rekonstrukcji niezachowanych elementów tabernakulum.

Realizator: Fundacja Niepodległości

ŻÓŁKIEW (obw. lwowski). Kolegiata pw. św. Wawrzyńca. Konservacja fryzu i sztukaterii tamburu

Kolegiata w Żółkwi wzniesiona została w latach 1606–1618 z fundacji hetmana wielkiego koronnego Stanisława Żółkiewskiego. Obiega ją unikatowy fryz z motywami heraldycznymi i panopliami. Od roku 2015 trwa konserwacja fryzu realizowana z funduszy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Senatu RP. W roku 2018 także Instytut współfinansował V etap prac ratunkowo-konserwatorskich, które polegały na usunięciu nawarstwień chemicznych i biologicznych, rekonstrukcji brakujących elementów i zabezpieczeniu fryzu.

Realizator: Fundacja Dziedzictwa Kulturowego

ŻÓŁKIEW (obw. lwowski). Kolegiata pw. św. Wawrzyńca. Konservacja witraża w oculusie

Podczas prac konserwatorskich prowadzonych przy fryzie w Żółkwi dokonano oceny stanu zachowania witraża wypełniającego okrągły otwór okienny znajdujący się w prezbiterium na osi ołtarza głównego. Została podjęta decyzja o konserwacji witraża polegającej na oczyszczeniu i sklejeniu poszczególnych szkielek, wykonaniu uzupełnień i złożeniu szkielek w nowy profil ołowiany.

Realizator: Robert i Ewelina Kędziewscy

ŻÓŁKIEW (obw. lwowski). Budynek dawnej elektrowni przy ul. Doroszenki. Prace zabezpieczające płaskorzeźby

Przeprowadzono prace zabezpieczające płaskorzeźby wykonane w technice narzutu, przedstawiającej św. Wawrzyńca i herb miasta na budynku dawnej elektrowni, wzniesionym w stylu secesyjnym prawdopodobnie w latach 20. XX w. Stan zachowania płaskorzeźby groził całkowitym zniszczeniem. Prace polegały na zabezpieczeniu poluzowanych cegieł i wykonaniu sztyftowania płaskorzeźby.

Realizator: Dominika Siwek

BRZEŻANY (obw. tarnopolski). Kościół pw. św. św. Piotra i Pawła. Konserwacja portalu wejścia do zakrystii

Obiekt o bogatej dekoracji rzeźbiarskiej został oczyszczony i wzmocniony, usunięto również efekty wcześniejszych, niefachowych działań renowacyjnych. Na podstawie odnalezionych starych fotografii dokonano rekonstrukcji zniszczonych elementów.

Realizator: Witold Butkiewicz

BUSZCZE (obw. tarnopolski). Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. Konserwacja portalu głównego

Prace konserwatorskie wykonanego z wapienia XVII-wiecznego portalu polegały na jego oczyszczeniu i wzmocnieniu. Usunięto również efekty wcześniejszych, niefachowych działań renowacyjnych. Dokonano rekonstrukcji zniszczonych elementów.

Realizator: Witold Butkiewicz

CZORTKÓW (obw. tarnopolski). Kościół pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika. Konserwacja głównych drzwi

Instytut POLONIKA sfinansował konserwację dębowych drzwi z początku XX w. (zaprojektowanych przez architekta świątyni Jana Sas-Zubrzyckiego), polegającą na usunięciu wtórnych warstw malarskich, dezynfekcji, oczyszczeniu i naprawie elementów metalowych, a także rekonstrukcji brakujących elementów i ich zabezpieczeniu.

Realizator: Andrzej Kazberuk

POP IWAN (obw. iwanofrankowski). Obserwatorium astronomiczno-meteorologiczne im. Marszałka Józefa Piłsudskiego. Rekonstrukcja stropodachu

Obserwatorium na szczycie góry Pop Iwan w Karpatach Wschodnich zbudowano w latach 1936–1938. Instytut POLONIKA sfinansował rekonstrukcję płyty żelbetowej stropodachu wieńczącego część meteorologiczną, zbrojenie podciągów oraz odtworzenie izolacji termicznej i przeciwwodnej oraz budowę dwóch biegów schodów stalowych.

Realizator: DEN sp. z o.o.

USA

CHICAGO (stan Illinois). Muzeum Polskie w Ameryce.

Konserwacja obrazów i rzeźby

Instytut POLONIKA sfinansował konserwację siedmiu obrazów znajdujących się w zbiorach Muzeum Polskiego w Ameryce, autorstwa: Tadeusza Cieśleńskiego, Olgi Boznańskiej, Stanleya Appenzellera, Stanisława Borysowskiego, Leonarda Pękalskiego, Czesława Rzepińskiego i Andrzeja Pronaszki, oraz drewnianej polichromowanej rzeźby „Pejzaż miasta” nieznanego autora. Będą one prezentowane na ekspozycji w roku 2019.

Realizator: Parma Conservations

WIELKA BRYTANIA

LONDYN. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej i św. Kazimierza. Prace zabezpieczające i ratunkowe

Przeprowadzone prace ratunkowe przy elewacjach kościoła polegały na zabezpieczeniu elementów o zachwianej statyce, usunięciu zniszczonych cegieł zagrażających bezpieczeństwu użytkowników oraz ich wymianie na identyczne cegły rozbiórkowe wmurowane na zaprawie wapiennej.

Realizator: Polska Misja Katolicka w Anglii i Walii

WŁOCHY

PADWA (reg. Wenecja Euganejska). Papieska bazylika św. Antoniego. Kaplica polska. Konserwacja popiersi i płyt pamiątkowych

Instytut POLONIKA sfinansował konserwację dwóch brązowych popiersi i pięciu marmurowych płyt pamiątkowych. Najstarszym obiektem było popiersie Erazma Kretkowskiego pochodzące z 1558 roku. Nieco młodsze obiekty poddane konserwacji to pochodzące z początku XVII w. płyty epitafijne oraz płyty fundacyjne. Najmłodsze obiekty znajdujące się w kaplicy pochodzą z końca XIX i początku XX w. Prace polegały na oczyszczeniu obiektów, uzupełnieniu fug, konsolidacji warstw malarskich i złocień oraz zabezpieczeniu woskiem mikrokryształicznym.

Realizator: Elżbieta B. Lenart

RAPORTY, EKSPERTYZY, BADANIA

Do zadań programu „Ochrona” należy również finansowanie badań, ekspertyz technicznych i budowlanych oraz programów prac konserwatorskich do obiektów, które będą poddawane konserwacji w następnych latach.

■ LITWA

WILNO

- **Cmentarz Na Rossie**

Raport ekspertów nt. prac konserwatorskich prowadzonych przez Samorząd m. Wilna.

Autorzy: Piotr Niemcewicz, Janusz Smaza, Alina Tomaszewska-Szewczyk, Ryszard Chmielewski

TABORYSZKI (rejon sołecznicki)

- **Kościół Św. Michała Archanioła**

Rozpoznanie stanu zachowania i zakresu badań. Autor: Maciej Warchoń

■ FRANCJA

MONTRÉSOR (region: Centre-Val de Loire)

- **Kaplica Branickich**

Dokumentacja inwentaryzacyjno-projektowa oraz badania i program prac konserwatorskich (I etap).

Autor: Jakub Kurkiewicz z zespołem

PARYŻ (region: Île-de-France)

- **Kaplica pallotynów w Centre du Dialogue,**

Ekspertyza i program konserwacji witraża Jana Lebensteina. Autor: Iwona Szmelter

■ SZWECJA

TAXINGE (region: Södermanland)

- **Płyta pamiątkowa Katarzyny Jagiellonki**
Program prac konserwatorskich. Autor: Anna Sztymelska-Karczewska

■ UKRAINA

LWÓW (obw. lwowski):

- **bazylika archikatedralna Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i kościół pojezuicki pw. św. św. Piotra i Pawła**
Opinia i ocena stanu technicznego dla dwóch prospektów organowych. Autor: Wiktor Łyjak
- **Lwowskie Muzeum Historyczne (Kamienica Królewska)**
Badanie malowideł ściennych w sali konferencyjnej wraz z programem prac konserwatorskich. Autor: Paweł Boliński
- **Lwowskie Muzeum Historyczne (Kamienica Królewska)**
Opinia i program prac konserwatorskich rzeźb na attyce. Autor: Anna Sztymelska-Karczewska, Bartosz Markowski
- **cmentarz Łyczakowski, kaplica Krzyżanowskich**
Dokumentacja badawczo-projektowa. Rozeznanie obiektów wytypowanych do prac remontowych pod kątem określenia zakresu prac rozpoznawczych i projektowych. Autor: Dorota Śliwińska z zespołem
- **cmentarz Łyczakowski, mauzoleum Barczewskich**
Rozeznanie obiektów wytypowanych do prac remontowych pod kątem określenia zakresu prac rozpoznawczych i projektowych. Projekt budowlano-konserwatorski remontu. Autor: Dorota Śliwińska z zespołem
- **kaplica Boimów**
Rozeznanie obiektów wytypowanych do prac remontowych pod kątem określenia zakresu prac rozpoznawczych i projektowych; Autor: Dorota Śliwińska z zespołem

- **kościół franciszkanów pw. św. Antoniego**

Projekt budowlano-konserwatorski schodów i zabytkowych obiektów przy kościele pw. św. Antoniego. Inwentaryzacja architektoniczna schodów wraz z rozpoznaniem stanu technicznego zabytkowych obiektów przy kościele pw. św. Antoniego oraz scanning 3D. Autor: Festgrupa sp. z o.o.

ŁOPATYN (obw. Iwowski):

- **kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP**

Projekt prac ratunkowych polichromii Stanisława Stroińskiego. Autor: Maria Pokorná, Pavol Pokorný

NAWARIA (obw. Iwowski):

- **kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny**

Program prac konserwatorsko-budowlanych. Autor: Paweł Boliński z zespołem

RAWA RUSKA (obw. Iwowski):

- **kościół reformatów**

Rozeznanie obiektów wytypowanych do prac remontowych pod kątem określenia zakresu prac rozpoznawczych i projektowych. Autor: Dorota Śliwińska z zespołem

ŻÓŁKIEW (obw. Iwowski):

- **budynek dawnej synagogi**

Inwentaryzacja architektoniczna. Autor: Festgrupa sp. z o.o. i scanning 3d. Autor: Festgrupa sp. z o.o.

KAMIENIEC PODOLSKI (obw. chmielnicki):

- **kościół pw. św. Mikołaja**

Ekspertyza konstrukcyjno-budowlana. Autor: Roman Paruch

- **kościół pw. św. Michała**

Ekspertyza konstrukcyjno-budowlana. Autor: Roman Paruch

KLEWAŃ (obw. rówieński):

- **kościół Zwiastowania Najświętszej Marii Panny**

Ekspertyza konstrukcyjno-budowlana. Autor: Roman Paruch

TYWRÓW (obw. winnicki):

- kościół pw. św. Michała Archanioła
Badania i program prac konserwatorskich obrazu Matki Bożej Tywrowskiej. Autor: Lesya Hanulyak

ŁUCK (obw. wołyński):

- katedra Świętych Apostołów Piotra i Pawła
Ekspertyza konstrukcyjno-budowlana. Autor: Roman Paruch
Projekt budowlany – budowa instalacji kanalizacji deszczowej. Autor: Roman Paruch

OŁYKA (obw. wołyński):

- kościół pw. św. św. Piotra i Pawła
Ekspertyza konstrukcyjno-budowlana. Autor: Roman Paruch
- dzwonnica przy kolegiacie Św. Trójcy
Ekspertyza konstrukcyjno-budowlana. Autor: Roman Paruch

BRZEŻANY (obw. tarnopolski):

- kaplica Sieniawskich
Ekspertyza konstrukcyjno-budowlana. Autor: Roman Paruch

BERDYCZÓW (obw. żytomierski):

- zespół klasztorny karmelitów bosych
Rozpoznanie w zakresie branży konstrukcyjno-budowlanej. Autor: Piotr Szczepański
- kościół dolny przy klasztorze karmelitów bosych
Inwentaryzacja architektoniczna. Autor: Piotr Szczepański

■ WIELKA BRYTANIA

LONDYN:

- kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej i św. Kazimierza
Opinia dotycząca zagrożeń oraz zakresu prac ratunkowych. Program prac zabezpieczających i ratunkowych. Autor: Piotr Szczepański

PROGRAMY STRATEGICZNE

POPULARYZACJA POLSKIEGO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO ZA GRANICĄ

PROJEKTY EDUKACYJNE
WYDARZENIA KULTURALNE
KONFERENCJE, SEMINARIA, SZKOLENIA
PUBLIKACJE
WSPÓŁPRACA Z CZASOPISMAMI
DZIAŁANIA WYDAWNICZE

POPULARYZACJA POLSKIEGO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO ZA GRANICĄ

Celem programu „Popularyzacja” jest upowszechnianie wśród Polaków w kraju i społeczności polskich za granicą wiedzy o pozostającym poza granicami kraju dziedzictwie kulturowym Rzeczypospolitej. Podejmowane działania służą budowaniu w społeczeństwie szacunku dla osiągnięć Polaków w obszarach kultury, sztuki i nauki na całym świecie.

Projekty są realizowane w kluczowych dla nas obszarach, takich jak: edukacja, wystawy, multimedia, wydawnictwa. Są one skierowane głównie do osób niezajmujących się zawodowo tym zagadnieniem, w związku z tym mają charakter popularnonaukowy. Są konstruowane w sposób, który pozwoli na dotarcie do szerokiej grupy społeczeństwa, przekazać informacje w ciekawy sposób, zachęci do zainteresowania się tematem dziedzictwa kulturowego za granicą, podniesie świadomość istnienia takiego tematu i zbuduje poczucie dumy z osiągnięć przodków.

W ramach programu „Popularyzacja” ważne jest dążenie do stałej współpracy z instytucjami państwowymi, samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi, placówkami naukowo-badawczymi, a także niezależnymi ekspertami, m.in. w dziedzinie historii sztuki, historii, kulturoznawstwa, historii nauki, jak i pedagogami, edukatorami i twórcami programów edukacyjnych. W ten sposób zapewniony będzie najwyższy poziom realizowanych projektów.

PROJEKTY EDUKACYJNE

Podejmowane działania są skierowane przede wszystkim do uczniów i nauczycieli. Są to zarówno innowacyjne scenariusze zajęć (ważnym elementem jest ich interdyscyplinarny charakter oraz wspomagające multimedia) zgodne z obowiązującą podstawą programową, jak i krótkie filmy dla najmłodszych odbiorców, w których m.in. wytłumaczone są podstawowe pojęcia związane z polskim dziedzictwem kulturowym za granicą.

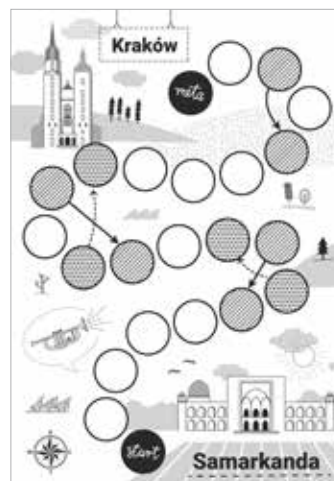
■ SCENARIUSZE ZAJĘĆ LEKCYJNYCH wraz z materiałami wspomagającymi. Etap I

Zainicjowany w roku 2018 projekt zakłada kompleksowe działanie, jakim jest opracowanie i przygotowanie scenariuszy interdyscyplinarnych zajęć lekcyjnych, które są dostosowane do odpowiednich poziomów edukacyjnych. Na atrakcyjnie opracowane graficznie i merytorycznie materiały pomocnicze składają się m.in. multimedialne prezentacje i gry. Całość działań jest zgodna z podstawą programową i stanowi uzupełnienie wiedzy zawartej w podręcznikach szkolnych. Nasze pomoce dydaktyczne nawiązują także do projektów realizowanych w ramach pozostałych programów strategicznych: „Ochrona” i „Badania”.

Autorzy scenariuszy: Małgorzata Bazan, Magdalena Sachs-Rejman, zespół programu „Popularyzacja”

Liczba scenariuszy: 18

Liczba materiałów interaktywnych: 5

■ „NA TROPIE POLONIKÓW”, zeszyt edukacyjny

„Na tropie poloników” to zeszyt, który pomaga odpowiedzieć na pytania: Co to jest polonik? Kim był Miś Wojtek? Jakie ślady polskie można znaleźć w Indiach? Główna bohaterka Pola i jej kot wyruszają w podróż śladem poloników, a każde dziecko może razem z nimi zgadywać, kolorować, wycinać, układać, łączyć kropki itp. Kolorowe naklejki pomagają lepiej poznać dany temat. Zeszyt przeznaczony jest dla młodszych dzieci, które dzięki atrakcyjnie opracowanym treściom szybko i przyjemnie uczą się nowych rzeczy. Wersja elektroniczna zeszytu jest dostępna na stronie www.polonika.pl.

Koncepcja: Dorota Okońska, wykonawca: Grupa COGITO sp. z o.o.

Liczba stron: 16

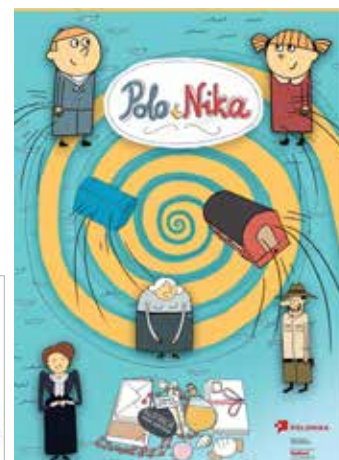

■ „POLO I NIKA”, film

Krótkometrażowa animacja „Polo i Nika – pierwsza wyprawa” jest skierowana do dzieci rozpoczynających swoją przygodę ze szkołą, czyli uczniów klas 0–III. Celem filmu jest zapoznanie najmłodszych widzów z polskim dziedzictwem kulturowym poza granicami kraju. Wraz z wesołymi, rezolutnymi bohaterami dzieci mają okazję poznać najciekawsze miejsca, zabytki i osoby związane z naszą kulturą. „Pierwsza wyprawa” jest wstępem do dalszych przygód Pola i Niki. Kolejne odcinki przeniosą dzieci śladem polskiej kultury w nowe, nieoczywiste miejsca. Wszystkie filmy z tego cyklu nawiązują do podstawy programowej, dzięki temu mogą służyć jako pomoc naukowa i urozmaicenie lekcji w szkole.

Scenariusz i reżyseria: Instytut POLONIKA, OSORNO

Czas trwania: 6:35

■ „WIECZNY OGIEN”, film

Niezwykle plastyczna animacja, która powstała według Ramayany na podstawie mało znanych w Polsce malowideł Stefana Norblina zdobiących pałac maharadży w Jodhpurze w Indiach. Film został zrealizowany w ramach projektu „Ożywiamy dziedzictwo” i nawiązuje do niezwyklej historii największego zbioru poloników w Azji i wybitnego przykładu sztuki pierwszej połowy XX w.

Scenariusz: Agnieszka Kasprzak, reżyseria: Piotr Janowczyk

Czas trwania: 12:19

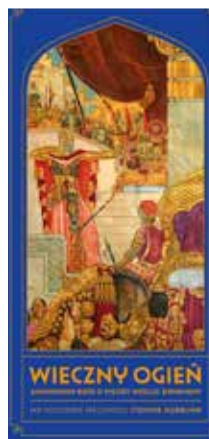
Animacja: Damian Galiński

Dźwięk: Studio Soundtropez

Głosów użyczyli: Rama – Jacek Rozenek

Sita – Olga Omeljaniec

Narrator: Miłogost Reczek

■ „RAMAYANA Z PAŁACU W JODHPURZE. ODZYSKANY WĄTEK TWÓRCZOŚCI STEFANA NORBLINA”, film dokumentalny

Krótki film przybliżający życie i twórczość Stefana Norblina – w szczególności wątek indyjski. W krótkim filmie pokazana została historia oraz kulisy powstania jednego z najciekawszych poloników w Indiach, który do dziś jest mistrzowskim przykładem łączenia europejskiego stylu art déco z lokalną tematyką, tradycją i religią.

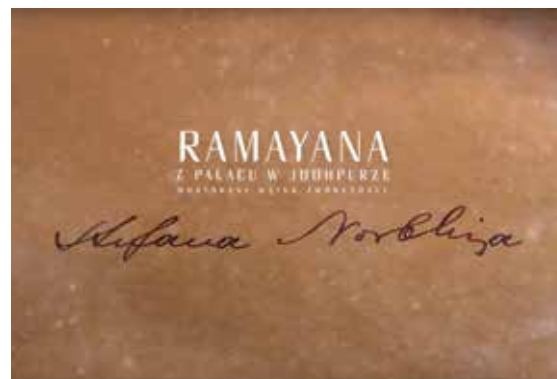
Scenariusz: Agnieszka Kasprzak

Reżyseria: Piotr Janowczyk

Czas trwania: 5:16

Narrator: Jacek Rozenek

Dźwięk: Studio Soundtropez

■ WYWIAD - RZEKA ZE STANISŁAWEM MORAWSKIM, film dokumentalny

W roku 2018 przygotowany został ponad 7-godzinny zapis rozmowy ze Stanisławem Augustem Morawskim, prezesem Fundacji Rzymskiej im. Margrabiny J.S. Umiastowskiej. Wywiad powstał w ramach realizowanego przez Instytut POLONIKA projektu „Wywiad-rzeka”. Przyjął on formułę przeprowadzania rozmów z osobami, których życie i praca skupiały się wokół ratowania, ochrony i popularyzacji polskiego dziedzictwa kulturowego w miejscach poza ojczyzną, dokąd przybyli wskutek różnych zawirowań losu.

Prowadzenie: Maria Nitka

Reżyseria: Krzysztof Czczot

Czas trwania: odc. 1. 46:18, odc. 2. 44:20, odc. 3. 44:16, odc. 4. 42:26, odc. 5. 44:33, odc. 6. 48:06, odc. 7. 43:00, odc. 8. 47:40 odc. 9. 45:54 odc. 10. 49:28

■ „BRONISŁAW PIŁSUDSKI – OD ZESŁAŃCA DO ETNOGRAFA”, film dokumentalny

Jest to film dokumentalny opowiadający o życiu i pracy Bronisława Piłsudskiego, przede wszystkim jako etnografa i badacza ludów na Sachalinie i Podhalu. Obraz jest ilustrowany

czarno-białymi fotografiami, które Piłsudski wykonał na Sachalinie i w Japonii. Ścieżka dźwiękowa zawiera zapis folkloru Ajnów i górali podhalańskich.

Scenariusz i reżyseria: Waldemar Czechowski

Czas trwania: 10:29

■ „STANISŁAW VINCENZ I JEGO HUCULSZCZYŻNA”, film dokumentalny

Jest to dokumentalny filmowy portret wybitnego pisarza, humanisty i filozofa Stanisława Vincenza na tle jego tzw. małej ojczyzny – Huculszczyzny. Vincenz, profesor, wykładowca, był poliglotą znającym 14 języków i wyjątkowym erudytą, a jednocześnie nauczycielem i duchowym przewodnikiem dla współczesnych mu ludzi. W filmie prezentowane są najważniejsze obszary kultury Huculszczyzny. Opowiadają o niej znane postacie ze świata historii, kulturoznawstwa i etnografii, a także Ukraińcy i Huculi z okolic, gdzie mieszkał Vincenz.

Scenariusz i reżyseria: Waldemar Czechowski

Czas trwania: 12:46

■ OŻYWIONE PLAKATY, animacje komputerowe

W ramach tego projektu stworzone zostały krótkie animacje, które wprowadzają odbiorców w tematykę polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą. Za pomocą techniki komputerowej powstał cykl ożywionych plakatów, których autorami są: Stefan Norblin, Zygmunt Glinicki, Antoni Wajwód i Bolesław Surałło. Dzięki temu zabiegowi pokazane zostały mało znane, doskonałe pod względem artystycznym prace artystów międzywojennych.

Reżyseria i opracowanie: Piotr Janowczyk

Stefan Norblin, Wilno. Chemins de Fer de l'Etat Polonais, 1929,

czas trwania: 20 s

Antoni Wajwód, L' Art Polonais. Polnische

Kunst, 1936,

czas trwania: 20 s

Zygmunt Glinicki, Linia Polono Palestineana,

ok. 1934,

czas trwania: 20 s

Zygmunt Glinicki, Linja Gdynia – Ameryka,

1934,

czas trwania: 18 s

WYDARZENIA KULTURALNE: WYSTAWY WŁASNE I KOPRODUKCJE, KONCERTY

■ ROSSA. WILEŃSKA NEKROPOLIA, wystawa

Instytut POLONIKA przygotował w 2018 r. wystawę mobilną o wileńskim cmentarzu Na Rossie. Kuratorami wystawy są: dr Bartłomiej Gutowski i dr hab. Anna S. Czyż. Wystawa prezentuje zdjęcia archiwalne i współczesne (autorstwa: Norberta Piwowarczyka i Piotra Jamskiego z zespołem) ukazujące nie tylko malowniczość krajobrazu, lecz także przypominające o ogromnej wartości historycznej i różnorodności artystycznej miejsca spoczynku wielu osób ważnych dla polskiej i litewskiej historii i kultury. Wystawa jest pokłosiem prac dokumentacyjnych prowadzonych w latach 2013–2016 na cmentarzu Na Rossie przez Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie i Litewski Uniwersytet Edukologiczny (obecnie: Akademia Edukacji Uniwersytetu Witolda Wielkiego) w ramach grantu z Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki. W roku 2019 wystawa zostanie pokazana m.in. w Kazimierzu Dolnym, Lubaczowie i Wilnie.

Termin: 14–29.11.2018

Lokalizacja: Kordegarda. Galeria Narodowego Centrum Kultury w Warszawie

Organizator: Instytut POLONIKA we współpracy z Narodowym Centrum Kultury, pod patronatem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Wykonawca: Handsome Dorota Skalska-Stefańska

■ MISTRZ I KATARZYNA. HANS VON KULMBACH I JEGO DZIEŁA DLA KRAKOWA, wystawa

Głównym bohaterem wystawy dzieł mistrza epoki wczesnego renesansu, Hansa von Kulmbacha, zorganizowanej przez Muzeum Narodowe w Krakowie, był cykl „Żywot św. Katarzyny Aleksandryjskiej” z lat 1514–1515 przeznaczony dla bazyliki Mariackiej. Ekspozycję dodatkowo uświetniły dwa cenne polonika: szkic do kwatery

Męczeństwo filozofów z cyklu „Żywoć św. Katarzyny Aleksandryjskiej” ze zbiorów Luwru oraz *Męczeństwo św. Stanisława* – projekt kwatery witraża przechowywany w Kunsthalle w Bremie. Tę pierwszą i może jedyną okazję do zapoznania się z tymi dziełami w Polsce umożliwiło finansowe wsparcie Instytutu POLONIKA. Na wystawie poza pracami Kulmbacha znalazły się obrazy wybranych niemieckich artystów z XVI w. pracujących dla zleceniodawców z Krakowa, m.in. Michaela Lancza i Georga Pencza oraz dzieła złotnicze i tkaniny importowane z Norymbergi, z których kilka związanych jest z działalnością fundacyjną Bonerów. Atrakcją były także bazujące na dziełach Kulmbacha rysunki Jana Matejki i Stanisława Wyspiańskiego.

Termin: 27.09.2018 – 27.01.2019

Lokalizacja: Kraków, Pałac Biskupa Erazma Ciołka

Organizator: Muzeum Narodowe w Krakowie przy wsparciu Instytutu POLONIKA

■ **PANCERNE SKRZYDŁA, wystawa**

Wystawa, której współorganizatorem był Instytut POLONIKA, powstała z okazji 75. rocznicy wyzwolenia Belgii spod okupacji niemieckiej. Prezentuje etapy wyzwolenia Flandrii w 1944 r. przez żołnierzy 1 Dywizji Pancerniej pod dowództwem gen. Stanisława Maczka. Teksty zostały opracowane w trzech językach (polskim, angielskim, niderlandzkim) i bogato ilustrowane archiwalnymi fotografiami i filmami. Multimediami towarzyszą unikatowe eksponaty, takie jak sztandar 1 DP, unikalne fotografie ze zbiorów belgijskich czy rękopisy pamiętników żołnierzy. W 2019 r. wystawę będzie można obejrzeć w Brukseli (Królewskie Muzeum Wojny).

Termin: 4.06–28.07.2018 oraz 12.10–31.12.2018

Lokalizacja: Warszawa, Centrum Edukacyjne IPN Przystanek historia oraz Gdańsk, Muzeum II Wojny Światowej

Organizatorzy: Przedstawicielstwo Rządu Flandrii w Polsce, Instytut Pamięci Narodowej, Muzeum II Wojny Światowej, Instytut POLONIKA przy współpracy Stowarzyszenia 1 Polskiej Dywizji Pancerniej, Muzeum Wojska Polskiego i in.

Wykonawca: 7muz

■ **BRYTYJCZYCY WOBEC SPRAW POLSKICH W II POŁ. XVIII W., wystawa**

Na wystawie zaprezentowano eksponaty ze zbiorów Biblioteki Polskiej POSK związane z Konstytucją 3 Maja, a także pierwsze relacje o Rzeczypospolitej, które pojawiły się w języku angielskim, jak *The History of Poland* (1698) Bernarda O’Connora. Elementem wystawy były również reprodukcje obrazów ze zbiorów Zamku Królewskiego w Warszawie. Znajdują się wśród nich widoki Warszawy i elekcja króla Stanisława Augusta

Poniatowskiego namalowane przez Bernarda Bellotta, zw. Canaletto. Na wystawie można było też zobaczyć Londyn z II połowy XVIII w., który na swoich obrazach uchwycił Giovanni Antonio Canal, zw. Canaletto, wuj Bernarda Bellotta. Wystawa skierowana była przede wszystkim do młodzieży; miała za zadanie poszerzyć wiedzę na temat stosunków polsko-brytyjskich w czasach króla Stanisława Augusta i rozbiorów Rzeczypospolitej.
Termin 3–7.05.2018

Lokalizacja: Londyn, Polski Ośrodek Społeczno-Kulturalny (POSK)

Organizator: Biblioteka Polska POSK

■ **KOŚCIÓŁ POJEZUICKI PW. ŚW. ŚW. PIOTRA I PAWŁA WE LWOWIE (CERKIEW GRECKOKATOLICKA), wystawa. Etap I (prace przygotowawcze)**

Wystawa towarzyszyć będzie finansowanej przez Instytut POLONIKA konserwacji malowideł Franciszka i Sebastiana Ecksteinów w dawnym kościele jezuitów we Lwowie. Projekt zakłada pokazanie nie tylko samego efektu końcowego konserwacji przeprowadzanej w kościele jezuitów we Lwowie, lecz także złożoności całego procesu. Oprócz typowych nośników wizualnych w wystawie będą użyte technologie informatyczne tworzące wirtualną, interaktywną rzeczywistość tak, aby widza można było przenieść na rusztowania. Odbiorca będzie mógł poczuć się zaangażowanym uczestnikiem prac prowadzonych przez konserwatorów. W roku 2018 przygotowano dokumentację filmową potrzebną do realizacji multimedialnych.

Kurator: dr Paweł Boliński

■ **KONCERT ORGANOWY W BAZYLICE ARCHIKATEDRALNEJ WNIEBOWZIĘCIA NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY WE LWOWIE, wydanie płyty**

W grudniu 2018 r. w bazylice archikatedralnej Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny we Lwowie nagrana została płyta z koncertami organowymi. Nagranie było okazją do inauguracji małych organów usytuowanych w prezbiterium katedry lwowskiej. Zostały one (po prawie 100 latach milczenia) oddane do użytku pod koniec 2018 r. po przeprowadzeniu prac konserwatorskich, które sfinansował Instytut POLONIKA.

Spis utworów:

1. G.F. Händel, Koncert organowy G-moll op. 4 nr 1
2. G.F. Händel, Koncert organowy F-dur op. 4 nr 4
3. F.J. Haydn, Koncert organowy C-dur Hob. XVIII:1

Wykonanie: Wiktor Łyjak i Lwowska Orkiestra Kameralna „Akademia” pod batutą Igora Pylatiuka

Nagranie: Studio 153

Reżyser dźwięku: Bogdan Żywek

Projekt graficzny płyty i broszury: Łukasz Dyakowski

KONFERENCJE, SEMINARIA, SZKOLENIA WŁASNE I WSPÓŁORGANIZOWANE

■ **POLONIKA. DIAGNOZA POTRZEB – STRATEGIA DZIAŁAŃ, WARSZAWA, konferencja własna**

Celem sympozjum było m.in. podsumowanie projektów finansowanych i prowadzonych po 1989 r. przez polskie instytucje i organizacje w obszarze ochrony polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą, wypracowanie założeń do stworzenia spójnej strategii działań oraz zaprezentowanie nowej państwowej instytucji kultury, jaką jest Instytut POLONIKA. Poruszone tematy posłużyły opracowaniu długoterminowej strategii Instytutu POLONIKA i wyznaczeniu priorytetów działań na nadchodzące lata.

Sympozjum zostało objęte honorowym patronatem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Termin: 16–18.10 2018

Lokalizacja: Warszawa

Organizator: Instytut POLONIKA

■ **POLSKIE DZIEDZICTWO KULTUROWE W SZWECJI. RZECZY I HISTORIA, konferencja współorganizowana**

Konferencja stanowiła inaugurację projektu dokumentacyjno-badawczego (Instytutu Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego) poświęconego polonikom w Szwecji. Jego celem jest skatalogowanie przedmiotów – darów, zakupów, trofeów czy łupów wojennych – które powstały w Rzeczypospolitej Obojga Narodów, lub dotyczą polskiej kultury, a są przechowywane w Szwecji. Pierwszego dnia konferencji głównym tematem wystąpień były polonika przechowywane w szwedzkich muzeach i bibliotekach, drugiego zaś prelegenci skupiali się na relacjach polsko-szwedzkich w XVI-XVIII w.

Termin: 18-19.06.2018

Lokalizacja: Warszawa

Organizatorzy: Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego, Instytut POLONIKA i Fundacja Wydziału Historycznego VARIA

■ **MUZEUM WE DWORZE. ZARZĄDZANIE INSTYTUCJAMI W HISTORYCZNYCH REZYDENCJACH BIAŁORUSI, LITWY, ŁOTWY, POLSKI I UKRAINY, konferencja współorganizowana**

Tematem obrad konferencji była problematyka zarządzania rezydencjami historycznymi w kontekście dbałości o tkankę zabytkową, ale także funkcjonowania w służbie społecznej, a więc w przestrzeni krajobrazowej i przyrodniczej, uwarunkowaniach ekonomicznych oraz publicznej roli tych ośrodków kultury. Ważnym zagadnieniem był potencjał dziedzictwa i jego społeczno-ekonomiczny wpływ na otoczenie.

Termin: 18-20.09.2018

Lokalizacja: Zatrocze, Litwa

Organizatorzy: Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Trocki Historyczny Park Narodowy oraz Instytut POLONIKA

■ **180 LAT TOWARZYSTWA OPIEKI NAD POLSKIMI ZABYTKAMI I GROBAMI HISTORYCZNYMI WE FRANCJI, konferencja współorganizowana**

Konferencja pod patronatem honorowym Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego zorganizowana została we współpracy z Uniwersytetem Warszawskim, Ambasadą RP w Paryżu, Biblioteką Polską i Stacją PAN w Paryżu. Dotyczyła historii ochrony polskiego dziedzictwa kulturowego we Francji, a w szczególności działań Towarzystwa Opieki nad Polskimi Zabytkami i Grobami Historycznymi we Francji. Działalność Towarzystwa sięga roku 1833 i stanowi część historii polskiego wychodźstwa we Francji, które przybyło do tego kraju po upadku powstania listopadowego.

Konferencji towarzyszyła wystawa, na której prezentowano fotografie dokumentujące działalność Towarzystwa, w tym opiekę nad grobami i polskimi pamiątkami narodowymi we Francji.

Termin: 21-22.09.2018

Autorka zdjęć, kurator wystawy: Hanna Olejniczak-Zaworonko

Lokalizacja: Paryż, Francja

Organizatorzy: Towarzystwo Opieki nad Polskimi Zabytkami i Grobami Historycznymi we Francji, Instytut POLONIKA

■ **IV MIĘDZYNARODOWY KONGRES NAUKOWY „STAN BADAŃ NAD WIELOKULTUROWYM DZIEDZICTWEM DAWNEJ RZECZYPOSPOLITEJ”, konferencja współorganizowana**

Kongres jest organizowany co trzy lata w różnych miastach Polski jako cykliczne, interdyscyplinarne spotkanie historyków, historyków sztuki, konserwatorów zabytków, muzealników, archiwistów, bibliotekarzy oraz literaturoznawców. Jego celem jest możliwie kompleksowe zaprezentowanie aktualnego stanu badań oraz potrzeb badawczych w obszarze dziedzictwa dawnej Rzeczypospolitej, ze szczególnym uwzględnieniem spuścizny kulturowej pozostającej poza granicami naszego kraju.

Termin: 3-5.10.2018

Lokalizacja: Rzeszów-Jarosław

Organizatorzy: Instytut POLONIKA, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Instytut Badań nad Dziedzictwem Kulturowym Europy w Białymstoku, miasto Jarosław

■ **HENRYK SIEMIRADZKI AND THE INTERNATIONAL ARTISTIC MILIEU IN ROME, konferencja współorganizowana**

Współfinansowana przez Instytut POLONIKA konferencja była okazją do spotkania największych autorytetów naukowych z całego świata badających życie i twórczość Henryka Siemiradzkiego. Konferencja miała przywrócić międzynarodowemu kontekstowi akademickie malarstwo Siemiradzkiego, skonfrontować malarza z takimi postaciami, jak Lawrence Alma-Tadema, Frederic Leighton i Alexander Wagner. Konferencja uzupełnia działania realizowane przez Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata w ramach grantu finansowanego przez Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, którego końcowym efektem będzie katalog dzieł wszystkich Henryka Siemiradzkiego.

Termin: 8-9.11.2018

Lokalizacja: Rzym, Włochy

Organizatorzy: Instytut POLONIKA, Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata, Stacja Naukowa PAN w Rzymie

■ **SZKOLNICTWO ARTYSTYCZNE W POLSCE ODRODZONEJ, konferencja współorganizowana**

Współfinansowana przez Instytut POLONIKA konferencja „Szkolnictwo artystyczne w Polsce odrodzonej” zorganizowana została w 100. rocznicę odzyskania Niepodległości. Celem konferencji było przypomnienie i przybliżenie zagadnień dotyczących kształcenia artystów różnych specjalności, regulacji prawnych, programów

nauczania, prezentacji sylwetek zasłużonych pedagogów. Poruszono także kwestie związane z dorobkiem polskich artystów, jaki powstawał zarówno w zagranicznych ośrodkach artystycznych, jak i na terenach, które w wyniku zmian po II wojnie światowej znalazły się poza granicami Polski. Konferencji towarzyszyła instalacja artystyczna „Ściana wolności”, której autorem jest dr hab. Stanisław Brach z Wydziału Rzeźby.

Termin: 6-7.12.2018

Lokalizacja: Warszawa

Organizatorzy: Międzywydziałowa Katedra Historii i Teorii Sztuki, Wydział Architektury Wnętrz i Wydział Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie oraz Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk i Muzeum Uniwersytetu Warszawskiego przy wsparciu Instytutu POLONIKA

WSPÓŁPRACA Z CZASOPISMAMI

W ramach działań popularyzatorskich nawiązano współpracę z czasopismami skierowanymi zarówno do osób dorosłych, jak i dzieci.

■ „MÓWIĄ WIEKI”, specjalne wydanie magazynu historycznego, 3/2018

Wydanie magazynu „Mówią Wieki” 3/2018 zostało w całości poświęcone polskiemu dziedzictwu kulturowemu za granicą i instytucji zajmującej się jego ochroną. W wywiadzie otwierającym numer dyrektor Instytutu POLONIKA Dorota Janiszewska-Jakubiak wyjaśniła, jak powstał pomysł utworzenia instytutu, jakie są jego plany oraz co już udało się zrealizować. W dalszej części czasopisma pracownicy i współpracownicy instytutu przybliżyli problematykę polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą. Wiele miejsca poświęcono obiektom, których badaniem i konserwacją oraz upowszechnianiem wiedzy w tym zakresie zajmuje się Instytut POLONIKA.

■ ODKRYWCA. NATIONAL GEOGRAPHIC

W 2018 r. podjęta została współpraca z czasopismem „Odkrywca” National Geographic. Miesięcznik skierowany jest do dzieci w wieku 8–12 lat. Poprzez ciekawe historie ludzi i miejsc oraz atrakcyjne zdjęcia przybliżono najmłodszym tematy związane z polskim dziedzictwem kulturowym za granicą.

Tematy publikacji: „Jak Ignacy Domeyko został bohaterem w Chile” (11/2018), „Człowiek, który rozpracował Enigmę” (12/2018).

■ KUMPEL. COGITO

Miesięcznik „Kumpel” skierowany jest do dzieci w wieku 6–10 lat. W roku 2018 Instytut POLONIKA zamieścił w tym czasopiśmie 3 wkładki tematyczne. Poprzez ciekawe historie, zagadki, rebusy, kolorowanki i ilustracje przybliżono najmłodszym kwestie związane z polskim dziedzictwem kulturowym za granicą.

W 2018 roku dzieci mogły przeczytać następujące artykuły: „Na tropie poloników” (10/2018), „Poznaję poloniki – Kamieniec Podolski” (11/2018), „Kolej na... Ernesta Malinowskiego” (12/2018).

WYDAWNICTWA

W ramach działań wydawniczych przygotowywane są publikacje będące m.in. efektami realizowanych przez Instytut projektów badawczych i edukacyjnych, popularyzujące polskie dziedzictwo kulturowe za granicą.

PUBLIKACJE POPULARNONAUKOWE

■ **POLACY W LIPAWIE – HISTORIA ZNANA, NIEZNANA, ZAPOMNIANA,** **Marek Głuszko**

Lipawa to portowe miasto na kurlandzkim wybrzeżu Morza Bałtyckiego. Historia związków Lipawy z Rzeczpospolitą sięga początku XVII w. Książka Marka Głuszki ukazuje wkład mniejszości polskiej w rozwój gospodarczy miasta i regionu współczesnej Łotwy. Polacy odegrali kluczową rolę w rozwoju Lipawy jako portu i węzła kolejowego oraz ośrodka kulturalnego. W polskiej historiografii brakowało do tej pory publikacji dotyczącej tego aspektu historii miasta. Opracowanie Marka Głuszki wypełniło tę lukę. Autor na podstawie własnych zbiorów i przeprowadzonych badań przedstawia znanych, nieznanych lub często zapomnianych Polaków, których losy wiązały się z Lipawą. Książka jest dwujęzyczna, polsko-łotewska, bogato ilustrowana materiałem archiwalnym.

■ **DOM KOMBATANTA POLSKIEGO IM. GEN. WŁADYSŁAWA ANDERSA** **W PARYŻU, Hanna Olejniczak-Zaworonko**

Stowarzyszenie Polskich Kombatantów (SPK) we Francji działa już od ponad 70 lat. Współfinansowana przez Instytut POLONIKA publikacja przedstawia historię stowarzyszenia oraz prezentuje jego działalność. Książka daje możliwość poznania instytucji przywiązującej dużą wagę do działalności informacyjno-kulturalnej polegającej między innymi na spotkaniach z ciekawymi ludźmi, odczytach oraz świątecznych imprezach i występach artystycznych. Bogato ilustrowana publikacja jest nie tylko źródłem artystycznych wrażeń, lecz także daje możliwość poznania fotokopii wyjątkowych dokumentów.

ALBUM POLONICUM. METRYKA NACJI POLSKIEJ W PADWIE: 1592–1745

Polacy masowo napływali do Padwy w XVI w. W 1592 r. założyli organizację studencką tzw. nację polską. To jej świadectwem jest *Metryka...*, której karty wypełniają wpisy polskich studentów – członków nacji polskiej, ozdobione iluminacjami z poetyckimi dedykacjami.

Trójjęzyczna (polsko-angielsko-włoska) publikacja wydana została przez Instytut POLONIKA w ramach serii *Natio Polona. Fontes et Studia I* pod red. nauk. Mirosława Lenarta. Dokumentacja fotograficzna w opracowaniu Piotra Jamskiego pozwoliła na przygotowanie fototypicznej edycji dwóch zachowanych ksiąg metrykalnych nacji polskiej z lat 1592-1745 z Uniwersytetu w Padwie, zawierających ponad 2350 wpisów uzupełnionych, zwłaszcza w przypadku konsyliarzy nacji, akwarelowymi przedstawieniami rozwiniętych kompozycji heraldycznych, czasem o niezwykłej wartości artystycznej, jak choćby otwierający tom pierwszy herb Rzeczypospolitej Obojga Narodów, czy herby Bogusława Leszczyńskiego, Franciszka i Jana Dembińskich, Józefa Antoniego Częczkiewicza. Edycja jest polskim wkładem do planowanych obchodów jubileuszu 800-lecia Uniwersytetu w Padwie. Tom powstał we współpracy z: Archiwum Państwowym w Opolu, Accademia dei Rampanti i Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

B JAK BATORY, Barbara Caillot, Aleksandra Karkowska

Publikacja wydana w koedycji z Oficyną Wydawniczą Oryginały to przeznaczona dla młodszych odbiorców historia statku M/S Batory przedstawiona za pomocą map, na których są zaznaczone trasy transatlantyku w poszczególnych okresach historycznych, ważne porty, do których przypluwał. Dodatkowym komentarzem są liczne ciekawostki związane ze statkiem. Współfinansowany przez Instytut POLONIKA zeszyt jest ilustrowany za pomocą kolaży wyjątkowych fotografii pochodzących z prywatnych archiwów.

■ **RAFAJŁOWA – HUCULSKA WIEŚ W KARPATACH WSCHODNICH,** **Jan Skłodowski**

Książka, wydana w koedycji z wydawnictwem Ruthenus, to opowieść o huculskiej wsi leżącej dziś na terenie Ukrainy. Przed II wojną światową Rafajłowa wchodziła w skład II Rzeczypospolitej, województwa stanisławowskiego, powiatu nadwórniańskiego. Rafajłowa – obecnie Bystrycia – rozwinęła się w końcu XIX w. jako leśna osada tartaczna i osada turystyczna. Mieszkańcami wsi byli Rusini, Polacy, Żydzi i Austriacy. W 1897 r. wzniesiono tam cerkiew rytu greckiego, a w 1910 r. rzymskokatolicką kaplicę filialną. Na początku I wojny światowej wieś była świadkiem walk Legionów Polskich. W II Rzeczypospolitej wieś rozwijała się jako popularny ośrodek letniego i zimowego wypoczynku, baza dla miłośników turystyki górskiej. Książka Jana Skłodowskiego zawiera bogaty materiał archiwalny oraz współczesne fotografie wykonane przez autora.

■ **NA SKRAJU IMPERIUM, Mieczysław Jałowiecki. Etap I (prace redakcyjne)**

Książka zawiera niezwykle barwne wspomnienia spisane przez polskiego ziemianina, agronoma i dyplomata Mieczysława Jałowieckiego (1876–1963). Autor pochodził z osiadłej na terenie Wielkiego Księstwa Litewskiego rodziny, której korzenie sięgały Rurykowiczów. Opowieść Jałowieckiego przybliży współczesnemu czytelnikowi fenomen wielokulturowej i wielonarodowej dawnej Rzeczypospolitej. Autor pamiętnika żył, uczył się i pracował na terenach, które obecnie stanowią różne państwa. Znaczącą część książki stanowią wspomnienia związane z dzisiejszą Litwą i Łotwą. Publikacja, która w atrakcyjny literacko sposób przybliży dzieje ziemiaństwa polskiego, dotychczas dostępna tylko w języku polskim, zostanie przetłumaczona i wydana także w języku litewskim i łotewskim.

■ **ZAPOMNIANE UCZELNIE RZECZYPOSPOLITEJ. KROŻE – KRZEMIENIEC – PODOLINIEC, Jan Skłodowski. Etap I (prace redakcyjne i opracowanie graficzne)**

Bogato ilustrowana publikacja przypomina historię miejsc bardzo ważnych dla polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą: Kroży na Żmudzi, Krzemieńca na Wołyniu i Podolińca na Spiszu. To trzy odległe od siebie miasta, położone dziś w granicach różnych państw – Litwy, Ukrainy i Słowacji. Niegdyś odegrały ważną rolę nie tylko w dziejach Rzeczypospolitej, lecz także całej Europy, jako ważne ośrodki edukacyjne i kulturotwórcze, do których zjeżdżali zarówno uczniowie chętni do zdobycia dobrego wykształcenia, jak i wykładowcy z różnych krajów europejskich. Dzięki temu tak miasta, jak i ich szkoły porównywane były do kolebki oświaty – Aten lub do szacownych uczelni o wielowiekowej tradycji, stąd też przyjęto się nazywać Kroże – „Atenami Żmudzkimi”, Krzemieniec – „Atenami Wołyńskimi”, a Podoliniec – „Spiskim Oxfordem”.

■ **POLACY NA ŁOTWIE, Monika Michaliszyn. Etap I (prace przygotowawcze)**

Publikacja dwujęzyczna, polsko-łotewska, której celem jest przedstawienie wkładu Polaków we wspólne dziedzictwo kulturowe na terenach Łotwy oraz przedstawienie wspólnej historii polsko-łotewskiej, trwającej ponad 450 lat. Bogactwo wspólnej historii oraz kultury, która wytworzyła się na pograniczu egzystencji obu narodów, zasługuje na jej przedstawienie i spopularyzowanie wśród obu narodów.

■ **POLISH CATHEDRALS W CHICAGO, album, praca zbiorowa. Etap I (prace przygotowawcze)**

Album bogato ilustrowany artystycznymi fotografiami Norberta Piwowarczyka wraz z barwnymi, popularyzatorskimi opisami zawierającymi historie miejsc, zabytków (łącznie z planami kościołów) i ludzi. Publikacja ukazuje przede wszystkim materialne ślady religijnego życia Polonii w USA od końca XIX w., w tym także zachwycające pięknem świątynie. To wyjątkowe świadectwa, ponieważ są one nie tylko wyrazem czci oddawanej Bogu, lecz także tęsknoty za Ojczyzną, nierzadko porzuconą w tragicznych, wojennych okolicznościach.

■ **PAMIĄTKI MIASTA ŻÓŁKWI, red. Włodzimierz Herycz. Etap I (prace redakcyjne i opracowanie graficzne)**

Publikacja ma na celu przypomnienie tekstu autorstwa Sadoka Barącza *Pamiętki miasta Żółkwi* (Lwów 1852). Autor był ormianinem, dominikaninem, a przede wszystkim znanym galicyjskim historykiem i kronikarzem, który poświęcił prawie całe swoje życie badaniom tych terenów. Publikacja została przygotowana w dwóch językach. Reprint oryginału z 1852 r. został opatrzony bogatym materiałem ilustracyjnym i ukraińskim tłumaczeniem oraz komentarzem dr. Włodzimierza Herycza.

■ **KATEDRA W PIŃSKU, praca zbiorowa. Etap I (prace redakcyjne)**

Publikacja albumowa z naukowo opracowanym wstępem prezentująca katedrę pińską na Białorusi, która wraz z klasztorem franciszkanów stanowi obecnie najokazalszą budowlę i najcenniejszy zabytek Pińska. Edycja zawiera zdjęcia autorstwa wybitnego polskiego fotografa Krzysztofa Heyke oraz bogaty materiał archiwalny. Słowo wstępne przygotowały Anna Oleńska i Dorota Piramidowicz.

■ **HENRYK BUKOWSKI, Michał Haykowski. Etap I (prace przygotowawcze)**

Publikacja popularyzatorska przybliżająca fascynującą postać Henryka Bukowskiego, uczestnika powstania styczniowego, polskiego antykwariusza w Szwecji, aktywnie wspierającego polskie muzeum w Rapperswillu oraz muzea i biblioteki w Krakowie. Całość bogato ilustrowana materiałem archiwalnym – fotografiami, mapami.

PUBLIKACJE NAUKOWE

■ **MATERIAŁY XXXIX STAŁEJ KONFERENCJI MUZEÓW, ARCHIWÓW I BIBLIOTEK POLSKICH NA ZACHODZIE. WYCHODŹSTWO NA RZECZ NIEPODLEGŁOŚCI POLSKI W LATACH 1914–1920**

Publikacja, współfinansowana przez Instytut POLONIKA, zawiera materiały XXXIX Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie (MAB). Książka była prezentowana na XL Stałej Konferencji MAB, która odbyła się 4-8.10.2017 r. w Nowym Jorku. Publikacja podkreśla rolę emigracji w procesie odzyskiwania przez Polskę niepodległości i działań wychodźstwa polskiego podejmowanych w latach 1914–1920. Prezentowane materiały, związane z 100. rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości, znajdują się w posiadaniu instytucji skupionych w MAB.

■ **„ROCZNIK CHOPINOWSKI”, T. 26/2018**

Instytut POLONIKA dofinansował wydanie „Rocznika Chopinowskiego”, który po 17 latach został wznowiony przez Towarzystwo im. Fryderyka Chopina w 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości. Tom 26 obejmuje artykuły dotyczące życia i twórczości Fryderyka Chopina oraz recepcji jego muzyki, tła muzyczno-kulturowego i kultu kompozytora. Tom opracowany przez cenionych specjalistów m.in. popularyzuje pozostałe poza granicami dziedzictwo chopinowskie. Wśród artykułów znalazła się np. wyczerpująca publikacja poświęcona konserwacji nagrobka Fryderyka Chopina na paryskim cmentarzu Père-Lachaise.

■ **DE PARÍS A GIRONA MELA MUTER I ELS ARTISTES POLONESOS A CATALUNYA (Z PARYŻA DO GIRONY. MELA MUTER I POLSCY ARTYŚCI W KATALONII), katalog wystawy**

Instytut POLONIKA współfinansował publikację towarzyszącą pokazywanej w Museu d'Art w Gironie wystawie artystów polskich w Katalonii, w tym przede wszystkim prac polskiej malarki pochodzącej z zasymilowanej żydowskiej rodziny – Meli Muter. Wszystkie dzieła pokazane podczas ekspozycji są reprodukowane w obszernym katalogu wystawy wydanym w języku katalońskim, angielskim i polskim. Obok tekstów przygotowanych przez trzech komisarzy, publikacja obejmuje także artykuły Mercé Doñate, Aitora Quineya, Evy Vazquez i Marii Nawrockiej oraz biografię polskich artystów i bibliografię dotyczącą działalności Meli Muter.

■ **REGENERACJA I MODERNIZACJA. ARCHITEKTURA LWOWA OKRESU DWUDZIESTOLECIA MIĘDZYWOJENNEGO, Jakub Lewicki.**

Etap I (prace redakcyjne)

Publikacja ma na celu pokazanie lwowskiej architektury okresu międzywojennego, która do tej pory jest nadal niedostatecznie poznana i opracowana. Opracowaniu towarzyszy bogaty materiał ilustracyjny.

■ **POLONICA ZE ZBIORÓW GABINETU RYCIN I RYSUNKU THE BRITISH MUSEUM, Waldemar Deluga. Etap I (prace redakcyjne i opracowanie graficzne)**

Publikacja ma na celu prezentację imponującego katalogu poloników (grafik) znajdujących się w zbiorach Muzeum Brytyjskiego. Opracowanie składa się z dwóch zasadniczych działów: wstępu zawierającego szerokie omówienie relacji polsko-brytyjskich zachodzących w epoce nowożytnej (w tym sytuacji społecznej, politycznej i artystycznej) oraz katalogu grafik. Książka przygotowywana jest w dwóch wersjach językowych – polskiej i angielskiej.

■ **PAŁACE I DWORY, red. Andrzej Betlej. Etap I (prace przygotowawcze)**

Seria publikacji pod redakcją merytoryczną dr. hab. Andrzeja Betleja prezentuje najciekawsze rezydencje znajdujące się poza obecnymi granicami kraju, m.in. zamek Czartoryskich w Klewaniu czy pałac w Cucułowcach. Opracowane dokumenty źródłowe zawierają także cenne materiały ikonograficzne.

■ **CMENTARZ NA ROSSIE W WILNIE – HISTORIA, SZTUKA, PRZYRODA, red. Anna S. Czyż, Bartłomiej Gutowski. Etap I (prace redakcyjne)**

Kompleksowo opracowana monografia jednej z najważniejszych wileńskich nekropolii, cmentarz Na Rossie jest bowiem miejscem spoczynku wielu osób ważnych dla polskiej historii i kultury. Miejsce to, będące częścią polskiego dziedzictwa znajdującego się poza granicami kraju, jest również istotnym elementem dziedzictwa i tożsamości współczesnej, niepodległej Litwy. W monografii szczegółowo opracowane zostaną nie tylko wątki związane z historią i sztuką, lecz także z przyrodą i zagospodarowaniem terenu. Publikacja będzie dwujęzyczna: polska i litewska.

■ **O PAMIĘCI W KAMIENIU, URSZULA OLBROMSKA. Etap I (prace przygotowawcze)**

Publikacja stanowi pokłosie badań inwentaryzacyjnych prowadzonych przez Autorkę na terenie Ukrainy, obejmujących cmentarze położone na terenie rejonów graniczących z Polską. Książce będzie towarzyszyć bogaty materiał ilustracyjny, zawierający dokumentację fotograficzną opracowywanych nekropolii.

PROMOCJA DZIAŁALNOŚCI INSTYTUTU

PROJEKTY INTERNETOWE
PROMOCJA WYDARZEŃ
PROJEKTY GRAFICZNE
BADANIE RYNKU
WIZYTY STUDYJNE

PROMOCJA DZIAŁALNOŚCI INSTYTUTU

Prowadzone działania promocyjne miały na celu poinformowanie społeczności polskich w kraju i za granicą o powstaniu nowej instytucji kultury, jaką jest Instytut POLONIKA, oraz budowanie marki Instytutu jako specjalistycznej jednostki zajmującej się badaniami, ochroną i popularyzacją polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą. Celem działań promocyjnych było także podniesienie świadomości społecznej w zakresie identyfikacji polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą. Do realizacji celów posłużono się zarówno mediami tradycyjnymi (TV, radio, prasa, kino), jak i nowoczesnymi (Internet, w tym social media). Na bieżąco prowadzono także komunikację z mediami w ramach działań PR.

PROJEKTY INTERNETOWE

• Media społecznościowe

Instytut prowadzi komunikację we wszystkich największych mediach społecznościowych. Podstawowym kanałem komunikacji jest profil na portalu Facebook, który od 22 czerwca do końca 2018 r. polubiło prawie 1500 nowych użytkowników, a posty docierały nawet do 80 tys. osób. Instytut wykorzystuje także kanały typu Instagram i Twitter oraz udostępnia filmy i animacje na portalu YouTube.

• Strona internetowa

Strona internetowa Instytutu POLONIKA została uruchomiona w listopadzie 2018 r. Pełni przede wszystkim funkcję wizerunkową, informacyjną i edukacyjną. Sercem strony jest „Polonik tygodnia”. Co tydzień prezentowane są tutaj różnego rodzaju ślady polskiego kulturowego dziedzictwa za granicą. Oprócz zakładki dotyczących aktualności oraz realizowanych projektów można tu również znaleźć informacje dotyczące miejsc, zagadnień oraz osób związanych z polskim dziedzictwem kulturowym za granicą. Strona oparta jest na autorskim systemie CMS i przystosowana do wszystkich urządzeń mobilnych. Przemyślana architektura informacji prezentuje treści w sposób czytelny i intuicyjny.

PROMOCJA WYDARZEŃ

• Rossa – wernisaż

13 listopada 2018 r. w warszawskiej Kordegardzie, galerii Narodowego Centrum Kultury, odbyło się uroczyste otwarcie wystawy „Rossa. Wileńska nekropolia”. W celu dotarcia z informacją o wystawie do jak największej liczby osób przeprowadzono działania PR i internetowe. Wystawę otworzył wicepremier, Minister Kultury prof. Piotr Gliński oraz organizatorzy i jej twórcy, którzy wypowiedzieli się na temat wydarzenia również w ogólnopolskich mediach. Fotorelacja z wydarzenia została opublikowana w mediach społecznościowych oraz na stronie internetowej Instytutu.

• Premiera filmu „Wieczny ogień”

W okresie listopad–grudzień 2018 r. trwała kampania promocyjna filmu *Wieczny ogień*. W ramach działań promocyjnych zorganizowano uroczystą premierę dla gości specjalnych i mediów oraz płatne kampanie reklamowe na portalu You Tube, Facebook i w kinach sieci Helios.

• Premiera animacji „Polo i Nika – pierwsza wyprawa”

20 grudnia 2018 r. w Kinie Kultura odbył się premierowy pokaz krótkometrażowej animacji „Polo i Nika – pierwsza wyprawa”, mający na celu promocję filmu. W premierze uczestniczyli uczniowie z warszawskich szkół podstawowych klas 0-III. Wydarzenie było połączone z obchodami pierwszych urodzin Instytutu POLONIKA.

■ PROJEKTY GRAFICZNE

● Identyfikacja wizualna i logo

W wyniku ogłoszonego konkursu wybrany został projekt logo Instytutu POLONIKA wraz z identyfikacją wizualną. Konkurs miał charakter otwarty, jednoetapowy i ogólnopolski. Do konkursu zgłoszone zostały 123 projekty.

● Ulotka i kalendarz

Najważniejsze prace graficzne zrealizowane w 2018 r. to dwujęzyczna ulotka instytutu oraz kalendarz na 2019 r. Ulotka, jako narzędzie wizerunkowe i informacyjne, w syntetyczny sposób przedstawia główne cele Instytutu POLONIKA oraz prezentuje trzy programy strategiczne. Graficznie jest spójna ze stroną internetową. Kalendarz prezentuje wybrane kompozycje herbowe, pochodzące z ksiąg metrykalnych nacji polskiej na uniwersytecie padewskim.

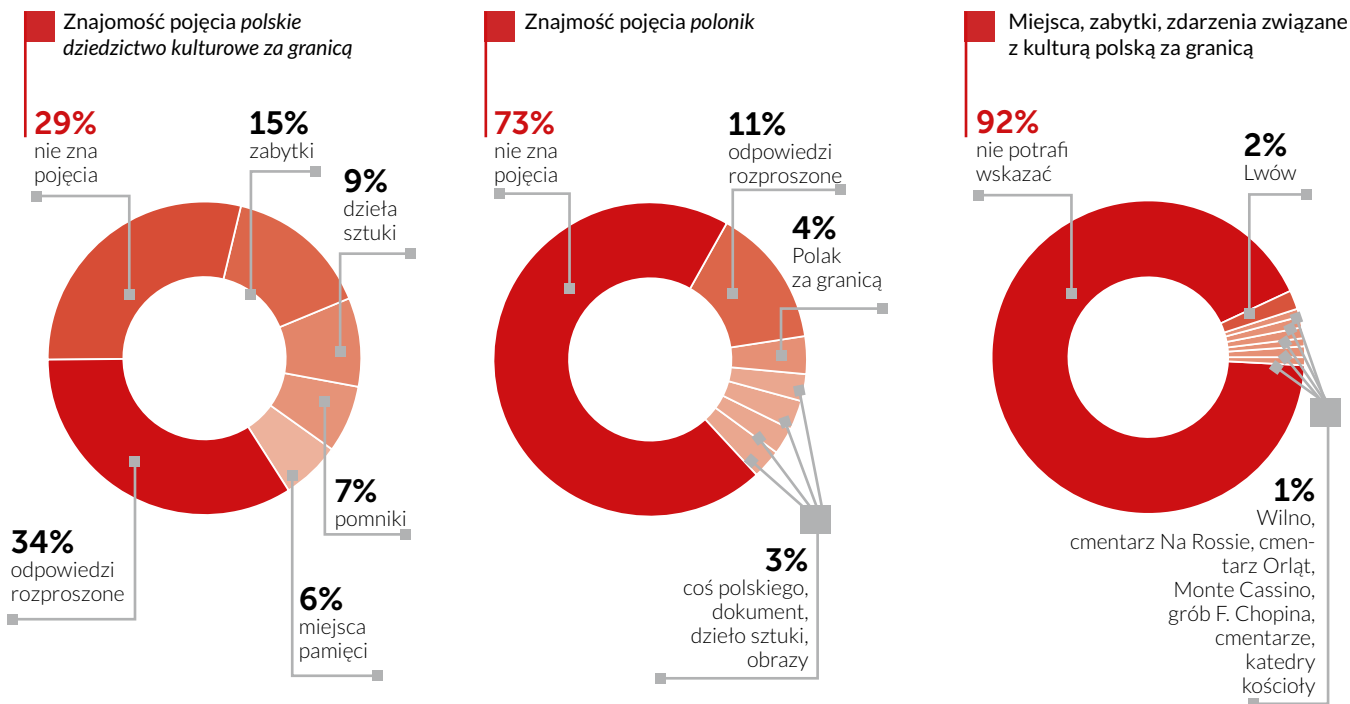
■ BADANIA RYNKU

W czerwcu 2018 r. zostało przeprowadzone badanie, którego celem było rozpoznanie wiedzy i świadomości Polaków na temat polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą. Dodatkowo badanie miało na celu pomóc wyznaczyć kierunki działań w obszarze popularyzacji polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą.

Badanie zrealizowano z wykorzystaniem technik jakościowych (FGI) i ilościowych (Omnibus). Badanie jakościowe zostało przeprowadzone wśród uczniów gimnazjów i szkół średnich w formie 18 wywiadów grupowych w: Warszawie, Krakowie, Żninie, Przemyślu, Gorzowie Wielkopolskim, Słupsku, Brzegu nad Odrą i Piotrkowie Trybunalskim oraz wśród nauczycieli w: Krakowie, Wrocławiu, Piotrkowie Trybunalskim i Warszawie. Badanie ilościowe przeprowadzono na reprezentacyjnej próbie tysiąca osób w wieku powyżej 15. roku życia.

Badanie potwierdziło, że Polacy mają małą świadomość istnienia polskiego dziedzictwa kulturowego poza współczesnymi granicami kraju, a zamiast wiedzy w tym obszarze posługują się intuicją.

WIZYTY STUDYJNE

Wizyta przedstawicieli archidiecezji wileńskiej oraz Muzeum Dziedzictwa Kościelnego w Wilnie, 21–23.05.2018

Celem wizyty zaproszonych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego gości było zapoznanie się ze sposobami ochrony i konserwacji dzieł sztuki i obiektów zabytkowych w obszarze malarstwa tablicowego. Ponieważ istnieje konieczność objęcia odpowiednią ochroną obrazu Matki Bożej Ostrobramskiej w Wilnie, głównym punktem wizyty była prezentacja sposobów przechowywania, zabezpieczenia i technik konserwacji obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze.

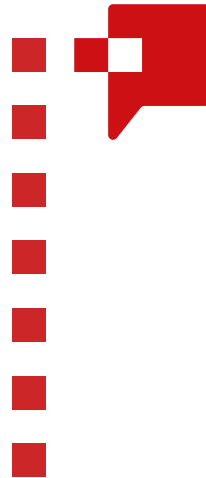
Gościom zaprezentowano także metody zabezpieczeń i przechowywania obrazu Leonarda da Vinci „Dama z gronostajem” w Muzeum Narodowym w Krakowie, a także zapoznano ich z kwestią zabezpieczeń (użycie ramy mikroklimatycznej) i sposobami konserwacji obrazu El Greco „Ekstaza Świętego Franciszka” znajdującego się w Muzeum Diecezjalnym w Siedlcach.

Ponadto podczas spotkania, w pracowni konserwacji malarstwa Muzeum Narodowego w Krakowie, goście zapoznali się z metodami renowacji obrazów Szymona Czechowicza, którego obrazy znajdują się także w posiadaniu Litwinów. Z metodami restauracji fresków Michelangelo Palloniego zaznajomili się w kościołach Węgrowska. Temat ten był istotny dla strony litewskiej ze względu na fakt, iż freski Palloniego są także na terenie diecezji wileńskiej (kościół w Pożajściu).

• **Wizyta delegacji ukraińskiej, 9–12.09.2018**

Wizyta delegacji ukraińskiej, pod przewodnictwem deputowanego do Rady Najwyższej Ukrainy, miała na celu zapoznanie się z nowoczesnymi rozwiązaniami wystawienniczymi, edukacyjnymi i organizacyjnymi, wypracowanymi w polskich muzeach oraz ośrodkach kultury o charakterze transgranicznym. Gości zapoznano z wystawami w muzeach: Powstania Warszawskiego, Historii Żydów Polskich POLIN, Fryderyka Chopina oraz z działalnością m.in. Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zabytków, Międzynarodowego Centrum Dialogu. Wizyta delegacji związana była z planowanym przez stronę ukraińską utworzeniem Centrum Dialogu Międzykulturowego im. Stanisława Vincenza w Krzyworówni.

**NARODOWY INSTYTUT POLSKIEGO DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO ZA GRANICĄ POLONIKA
UL. MADALIŃSKIEGO 101
02-549 WARSZAWA
WWW.POLONIKA.PL**